

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

*Tako
nežno je in čisto*

skozi in skozi par-
fimirano, prijetno
osvežujoče, svet-
lo v barvi. Lepo
zavito. Elida kva-
liteta, najpriljublje-
nejše miło, favorit
vseh

ELIDA *Favoris* **MILO**

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VII — V Ljubljani, 1. novembra 1929 — Štev. 11

*Soproga bana Dravske banovine
gospa Ela Sernečeva
v krogu svoje družine.*

Ela Sernečeva, soproga bana Dravske banovine.

Slovensko ženstvo je doletela izredna čast, da je iz njene srede, iz njenih delovnih zaednic izšla soproga prvemu našemu banu, inž. Dušanu Serneču.

Gospa Ela Sernečeva, roj. Hanuš je pristna slovenska žena, četudi so ji bili starši Čehi. Rojena je bila 2. januarja 1890 v Ljubljani, kamor so prispeli njeni starši iz zlate Prage. Svoja detinska in otroška leta je preživela v Ljubljani in se je živela v pristni ljubljanski življ.

Vse življenje ji je — kakor pravi sama — učenje v lepih umetnostih. Za to ji je zelo dobro služilo desetero dekliških let, ki jih je preživela v Pragi. Vpliv teh bogatih študijskih let se je pokazal zlasti potem, ko je postala Sernečeva žena in se je udeleževala povsod tam, kjer so prihajale do izraza lepe umetnosti.

Poleg drugih karakterstičnih ženskih vlog, ki jih je igrala na »Ljudskem odru«, je še vsem v prav dobrem spominu kot Marija v »Pasijonu«. Svoj lepi, umetniško izvežbani glas je dala na razpolago glasbenemu društvu »Ljubljana« in je pridobila društvu s svojim sodelovanjem povsod priznanje in odlikovanje.

Kot spretno režiserko jo poznajo mnogi podeželski odri, njeno petje so občudovali v marsikateri farni cerkvi, kjer je bila na počitnicah. Nikjer se ni bala dela, povsod je rada sodelovala.

Njen lepi dom na Bledu in v Ljubljani je pravo shajališče delavnih žen in tiho torišče mnogih načrtov, ki jih potem izvajajo društva ali posameznice. Nikoli ne iščeš pri njej zastoj nasvetov, vselej dobiš pomoč.

Nihče ne more trditi, da je Eli Sernečevi delalo reklamo njeno stališče, ali da so ji pomagale okoliščine in zveze; kar je delala, je storila v zavesti, da talentov, ki jih ji je Bog dal, ne sme zakopati in pustiti neizrabljenih. Veseli nas, da se ji je to posrečilo v korist mnogim.

Ko jo pozdravljamo danes kot ženo prvega slovenskega bana, se nam zdi, da jo lahko spričo njenega dosedanjega dela v njenem novem zvanju ob strani njenega soproga pozdravljamo kot našo — Katarino Zrinjsko. Z njo bo tudi slovensko ženstvo storilo vse za procvit naše ljubljene Jugoslavije.

Lawin Korič:

Rahela, očakova žena.*

Kar govori sv. pismo o ženi, govori večinoma o njenem hišno-zakonskem poklicu in večino ženâ v svetopisemski zgodovini od Eve, človeške matere, do Marije, božje matere, ovija mirtin venec materinske časti. Vzhodna starodavnost, ki ni cenila žene ali moža kot samostojno bitje z osebnimi pravicami, ampak najprej kot privesek rodu in zadrage, je smatrala ženo brez družine za brezkoristno vejo na rodovnem drevesu. To življenjsko naziranje v svetopisemski starodavnosti je ojačal nauk, da bodo v enem Abrahamovem potomcu blagoslovljeni vsi narodi in Izraelovi otroci po krvni zvezi privzeti v območje Odrašenikove milosti: Uklenjeni v to svetovno naziranje, ki je še daleč, daleč od evangelijskega duha in resnice, so imeli načelo: Izven zakona in zveličanja za edino pravo.

Kakšne pravice je imela tedaj žena in mati, najlažje spoznamo, če razmotri vamo življenje kake tipične žene iz sv. pisma. Da ne bomo vedno začenjali z Adamom in Evo, vzemimo najbolj izvirno ženo iz časov očakov, ženo očaka Jakoba, ki je dal narodu ime (Izrael), prababico Rahelo, v kateri odsevajo v malem najčisteje vse pravice, ki jih je imela žena v hiši, deloma tudi v družbi svetopisemske starodavnosti, z vsemi solnčnimi in senčnimi stranmi. Njeno in sestrično ime je dalo za ves poznejši čas voščilo poročencem: »Gospod naj stori to ženo, ki pride v tvojo hišo, ko Rahelo in Lijo, ki sta sozidalî hišo Izraelovo« in še dandanes beremo Rahelino ime v poročni maši katoliške Cerkve.

Raheli je tekla zibelka v nomadskem šotoru na stepi med Eufratom in Tigrisom, njen grobni spomenik pa naj bi stal daleč od Mezopotamije ob cesti v Betlehem. Na tej dolgi poti od njene zibeli do njenega groba, od šotorov njenega očeta Labana na pol-poganski stepi, do šotorov njenega moža Jakoba v sveti deželi, »via sacra« božjega varstva in »via mala« človeških zablod, jo hočemo spremljati in opazovati.

1. Predzgodovina. Svetopisemski pisatelj podaja predvsem življenjepis Jakobov in ne popolno življenjsko kroniko Rahelino; zato ne vzemo prav nič iz njenih mladih let do takrat, ko je šlo za to, ali bo Jakobova nevesta ali ne. Kaj se je pa z Jakobom

* Prim.: Faulhaber, Charakterbilder der biblischen Frauenwelt.

godilo do tega časa, pa smo se učili v zgodbah. Jakob, ljubljenec matere Rebeke, si je prigoljufal od svojega očeta Izaka očetovski blagoslov; v gospodarskem oziru prvenstvo v družini, v verskem pa dediščino obljube Izraelovega rodu. Ni čudno, da ga je njegov starejši, tako grdo osleparjeni brat Ezav smrtno sovražil: Jakob doma ni bil več varen življenja. Mati Rebeke, ki je v strahu zasledovala bratski spor, je iskala preteve, da bi ju ločila, pa je poslala Jakoba v Haran, v Mezopotamijo, k svojemu bratu, nomadskemu knezu Labanu. Tam naj si dobi iz hiše svojega ujca nevesto. Iznajdljiva materinska ljubezen je upala, da se bo do njegovega povratka ohladilo bratovo smrtno sovraštvo. »Torej moj sin, poslušaj mojo besedo; vstani in beži k Labanu, mojemu bratu, v Haran in bodi pri njem nekoliko časa, da se uleže togota tvojega brata in mine njegova jeza, in pozabi, kar si mu storil. (I. Mojz. 27, 43—45.)

Ker bi iz Rahelinega življenja radi spoznali, kakšno je bilo naziranje glede zakona v njenih časih, naj kar že tukaj omenimo, da dasta tako mati Rebeka, kakor oče Jakob, samo po sebi umevno le takrat svoj blagoslov, ako poroči Jakob hčer lastnega plemena in vere. Mojzesa postava je v poznejših časih tako skrčila to navado očajov, da so bili po postavi strogo prepovedani mešani zakoni, s hčerami tujih plemen in tuje vere. »Ne jemlji žen izmed njih hčerá za tvoje sinove, da potem, ko so same grešile, tudi tvojih sinov ne zapeljejo v nesramnost s svojimi bogovi.« »Svoje hčere ne dajaj njegovemu sinu in njegove hčere ne jemlji za svojega sina.« Vse reformno delo Ezdre in Nehemije po babilonski sužnosti je bilo najbolj osredotočeno na to polje. (Ezdr. 10, 10—11; Neh. 13, 23; Mal. 2, 11.) Izraelova zgodovina nam nudi prav do kraljeve palače dovolj zgledov, da je zakon z drugoverno tujko jama, ki pokoplje vero; zato je vsekakor opravičen namen postave, ki hoče varovati versko posebnost naroda. Iz verskih, ne narodnih ozirov, so očitali Samsonu njegovi starši: »Ali ni žene med hčerami tvojih bratov in med vsem mojim ljudstvom, da hočeš vzeti ženo izmed Filistejcev, ki niso obrezani,« ampak smrtni sovražniki Izraelovega rodu (Sodn. 14, 3). Izraelovim hčeram, ki so podedovale, pa je Mojzes še bolj omejil njihove pravice, ko so iskale moža: »Ako kdo umrje brez sina, naj pride dediščina na njegovo hčer; ako pa nima nobene hčere, naj bodo deležni njegovi bratje; ako pa tudi bratov nima, dajte dediščino bratom njegovega očeta; ako bi pa tudi stricov ne imel, naj se da dediščina njim, ki so mu najbližji v rodu (IV. Mojz. 27). Hčere, ki so iskale moža, so se smeje poročiti le v sorodovini očetovi, ker sicer bi se z njih doto povečala imovina drugega rodu in zmanjšala imovina rodu, iz katerega so izhajale. Vidi se, da je bila ta postava dana bolj iz gospodarskih, kakor iz verskih razlogov. To zakonsko pravo, ki je kratkoma prepovedovalo mešane zakone, je pa bilo kaj popustljivo glede zakonov v sorodstvu. Prav Jakobov slučaj dokazuje, da so starši, ki so bili tako strogi glede mešanih zakonov, brez pomisleka želeli zakon med sinom in sestrično. To vse pa je imelo edini namen, da se ohrani narodno-gospodarska delitev v rodove, zadrage in družine. Naše, danes veljavno zakonsko pravo pa prepoveduje zakonske zveze v sorodstvu edinole iz socialnih ozirov.

2. Rahela - pastirica. Po tistih pomenljivih sanjah o nebeški lestvici pri Betelu jo mahne Jakob po karavanski cesti, ki spaja zgornji Jordan v severovzhodni smeri s sirsko puščavo. Povsod je iskal pašnike strica Labana. Edini vodnik na tem potovanju po puščavi, kjer sicer nihče ne potuje brez vodnika, so mu bile besede Gospodove: »In tvoj varuh bom, kamorkoli pojdeš, in te bom nazaj peljal v to deželo« (28, 15). Solnce na nebu mu je bila ura in kompas. Nekega popoldneva, »ko je bilo dneva še veliko«, sede utrujen poleg vodnjaka, kjer je pričakoval, da sreča pastirje iz pustinje. Vodnjaki so bili takrat (kakor še danes po vaseh) nekak »rendez-vous« popotnikov in pastirjev. Jakob je seveda porabil vsako priliko, da je spoznal neznane kraje; zato je vprašal pastirje:

»Bratje, odkod ste?«

»Iz Harana.«

»Poznate li Labana, sina Nahorjevega?«

»Poznamo ga.«

»Ali je zdrav?«

»Zdrav je; in glej, Rahela, njegova hči, pride s svojo čredo.«

Lakonično kratki so odgovori pastirjev, kakor da bi bilo zlo, odgovoriti več kakor da, da in ne, ne.

Ko je Jakob zvedel prve novice o svojem stricu, je prišla sestrična Rahela s čredo ovac; kajti »Rahela je bila pastirica«. Ta idiličen sestanek pri vodnjaku je naslikalo nešteto slikarjev, najlepše pač Rafael, čigar slika je v Vatikanu. Pa tudi kulturna zgodovina ga jemlje za nazorno sliko socialnega stališča žene v svetopisemski starodavnosti. Pastirski poklic je bil tiste čase vse višje čislán kakor danes. Za hčerke nomadskih knezov, princezinje pustinje, ni bilo nečastno prijeti za pastirsko palico, vreči pastirsko torbo čez rame in gnati na pašo očetove črede; saj so bile pač črede večidel vse njegovo premoženje. Tudi hčerkice iz madijanskih visokih krogov so pasle nezakrite (II. Mojz. 2, 16—17). Rebeka, Rahelina teta, je tudi brez strahu in samostojno stopila možem nasproti in Jobove hčerke so brez zgledovanja obhajale rojstne dneve svojih bratov. Svetopisemska

starodavnost ne ve prav nič o kakem zapiranju žen za zastrta in zamrežena okna, kamor so obsojene žene še dandanes na azijskih tleh kljub Kemalovim reformam.

3. **Rahela-nevesta.** Jakob bi bil v tem srečnem sestanku pri vodnjaku lahko videl prst božji, da je namreč njegova zaroka sklenjena že v nebesih. Ko bi bil takrat kdo rekel, da je to le slučaj, bi smatrali to takratni, prež praznoverni kakor brezumni ljudje za bogokletstvo. Rahela je hotela v svoji živahnosti prva sporočiti očetu, da je prišel njegov nečak iz Kanaana. »Ona pa je hitela svojemu očetu pravit« (29, 12). Oče Laban je hladno pozdravil nečaka, ki je prišel s prazno torbo in šotore lakomnega ujca, kar je bilo proti šegam in navadam tistih časov.

Ko bi bil Jakob vedel, kako bo odhajal iz teh šotorov! Prvič sta si stala tu nasproti moža, ki sta bila najprej kramarja potem šele ujec in nečak in nič čudnega, če sta večkrat prav občutno trčila skupaj. Ker je Jakob kmalu povedal, čemu je prav za prav prišel, poroča sv. pismo kar naravnost: »Laban je imel dve hčeri; starejši je bilo ime Lija, mlajši pa Rahela.« Jakob je v svojem srcu že volil in izvolil. Ponudil je ujcu za Rahelino roko sedem let dela kot poročno plačilo v obliki službene pogodbe.

To ponudbo bomo razumeli šele, če vemo, kaj je kupni zakon, ki kaže zelo nizko stopnjo kulture v kulturno- in verskozgodovinskem razvoju. Po tem, za naše pojme barbarskem pojmovanju je bil mož »baal«, lastnik svoje žene in žena lastnina svojega moža, ki si jo mož pridobi po pravni kupni pogodbi kakor kak drug del svojega posestva. Deklica ni bila nikaka polnoletna pravna oseba in je bila celo v tako izključno osebnih zadevah, kakor je sklenitev zakona, popolnoma pod očetovim varuštvom. Oče je dobil poročno plačilo ali od ženinih staršev ali od ženina samega, kakor so pač to zahtevali krajevni in stanovski zakoni o pristojbinah in taksah.

V poznejšem času so čutili surovost kupnega zakona in so ga omilili s tem, da so vpeljali poročno darilo. To poročno »darilo« nevestinemu očetu in ne nevesti sami pa ni bilo prostovoljno ne z ozirom na »če« in ne na »koliko«. Ni bilo torej nič drugega kakor prikrito staro poročno plačilo. Tudi pri tem je odločeval oče, v našem slučaju Laban. Zaroka je bila bolj kupčijska zadeva očetova, kakor srčna zadeva nevestina. Samo po tem pojmovanju moremo razumeti, zakaj so dajali visoki častniki svoje hčerke kot odlikovanje za junaške čine v bitki ali v naskoku na kako mesto. Junaki so imeli priliko zavzeti mesto in ženo obenem. »Kaleb je rekel: kdor Kirjat-Sefer v oblast dobi, mu bom dal Akso, svojo hčer, za ženo« (Sodn. 1, 12—13) in pred bojem z Goljatom so strahopetni Izraelci od daleč vpili svojim junakom: »Moža tedaj, ki tega pobije, bo kralj obogatil z velikim bogastvom in mu bo dal svojo hčer in bo naredil hišo njegovega očeta pristo davka v Izraelu« (I. Kr. 17, 25). Sedaj razumemo Jakobovo poročno darilo za Rahelo. Ubogi fant š s prazno pastirsko torbo ni mogel dati ujcu poročnega novca v gotovini ali v vrednostnih predmetih; zato se mu je ponudil sedem let za hlapca. Sedem dolgih let je hotel biti hlapec pod tujim nebom, na tuji zemlji, pod žgočim solncem v puščavi in si zaslužiti Rahelo.

4. **Rahela-žena.** Ko je Jakob s sedemletnim hlapčevanjem do zadnje pare plačal poročni novc, mu je dal lakomni in skopi ujec starejšo, krmežljivo hčer Lijo, namesto zale Rahele, ki mu je šla po pogodbi. Opeharjeni Jakob ga je prijel za besedo, ujec pa se je izgovarjal, češ, pri nas je taka navada, oddati najprej starejšo hčer. Laban je tip dvoličnega človeka. Sicer pa je bila ta ujeva goljufija zaslužena kazen za goljufijo, ki jo je Jakob zagrešil nad svojim bratom. Pa ljubezen do Rahele je bila večja kakor srd do Labana, saj se mu je zdelo teh sedem let kakor malo dni zavoljo prevelike ljubezni (29, 20), in zavezal se je služiti za Rahelo še sedem let. Kot trgovec se pa tudi Liji ni odpovedal — saj si jo je prislužil za drag denar — in smatral obe sestri za pošteno zasluženi soprogi.

(Konec prih.)

A. G.:

Dom služkinj v Ljubljani.

Veliko se v zadnjem času piše, še več pa govori o Domu služkinj v Ljubljani. Lepa misel je to. Kdo je bolj potreben skupnega doma, kamor se vsak čas lahko zateče, kot naša slovenska služkinja, zlasti one, ki so v izvrševanju svojega težkega poklica popolnoma obnemogle. Da bo pa Dom služkinj res dosegel svoj namen, naj oni, ki imajo to v rokah, upoštevajo nekatere okolnosti.

Služkinje tvorijo stan, ki ima tudi svojo socialno zakonodajo, ki se pa le počasi uveljavlja. Služkinje, ki so se za svoj poklic kot pomočnica gospodinj,

nekoliko izobrazile, bodisi, da so bile deležne kuharskega pouka ali so obiskovale gospodinjsko šolo ali tečaj, dobe navadno dobre službe. Toda takih, ki z ozirom na svoje znanje lahko stavijo svoje zahteve glede plače in drugih dobrin, je razmeroma malo. Večino služkinj tvorijo dekleta, ki se niso ničesar učile in jih nerodne in nevedne pehajo in zaničujejo, slabo plačajo in nečloveško izrabljajo. To jih spravi še ob zadnjo trohico samozavesti in npravne moči ter se brez odpora izgube v vrtincu velikomestnega življenja. O življenju teh obžalovanja vrednih bitij nas seznanja dnevna kronika.

Pa bo kdo rekel, da je pač dolžnost gospodinj, da služkinje primerno izobrazijo in izučé. Toda pomisliti je treba, da si vzpričo težkih gospodarskih razmer drže služkinje samo take gospodinje, ki same ne utegnejo opravljati gospodinjskih poslov ali pa take, ki tudi same niso uživale gospodinjske vzgoje in pouka. Razen tega si gospodinja pač vzame služkinjo zato, da sama sebe razbremeni, t. j. da opravlja služkinja vsa hišna dela takoj samostojno.

Da se bo mogla vsaka služkinja povsod in v vsem primerno uveljaviti, ji je treba dati priliko, da se izobrazí in za svoj poklic usposobi. To nalogo pa naj prevzame Dom služkinj.

Dom služkinj torej ne sme biti zgolj zavetišče za stare, obnemogle in brezposelne služkinje, marveč mora biti urejen tako velikopotezno, da bo nudil dekletom v času brezposelnosti poleg zatočišča tudi pouk v gospodinjstvu in splošno izobrazbo in razvedrilo.

Zato naj bo urejen tako, da se bodo dekleta v njem vadile opravljati vsa gospodinjska dela: kuhanje, pospravljanje, šivanje, pranje, likanje itd. Skrbeti bo tudi za verskonravstvena in vzgojeslovna predavanja, kakor tudi predavanja o gospodinjstvu, zdravstvu, lepem vedenju, socialni zakonodaji, o socialnem in karitativnem delu žene.

Tudi dovolj prostorna čitalnica s primernim čtivom ne sme manjkati. Obisk čitalnice je omejiti na določen dnevni čas. Istotako ne sme manjkati oder in dvorana za prirejanje dramatičnih predstav, gojitev gimnastike itd.

Hišni red mora biti dosledno strog in tak, da ne bo dotoka deklet z dežele v mesto pospeševal, češ, saj bom v Domu služkinj udobno in brez vseh obveznosti lahko čakala na službo, kakor dolgo bom hotela. — Vsako dekle, ki v Domu čaka na službo, se mora zaposliti.

Za nadarjenejša dekleta se naj v Domu otvorijo posebni tečaji, v katerih se bodo usposobile za samostojne gospodinje ali oskrbnice v večjih obratih, zavodih, letoviščih itd. Ob zaključku polože udeleženke tečaja izpit in dobe izpričevala.

Večkrat se oglašajo tudi dekleta, ki iščejo mesta, kjer bi se izobrazile v kuhanju in gospodinjstvu sploh. Plača jim je pri tem postranska stvar. Tudi take bi dobile v Domu služkinj, česar žele: gospodinjsko izobrazbo.

Približno taka ureditev Doma služkinj nam bo prinesla prepotrebno poselsko šolo. Uverjena sem, da bodo to šolo, ki mora ustrezati vsem zahtevam današnjega časa, z vsemi močmi podpirale tudi gospodinje, t. j., da bodo sodelovale kot predavateljice in svetovalke. Čez dan bi se teoretičnega in praktičnega pouka udeleževala dekleta, ki čakajo na službo. Enkrat ali dvakrat na teden — zvečer ali popoldne — bi se pa določile posebne ure za dekleta, ki so že v službi, pa bi si rade svoje znanje še izpopolnile. V interesu obeh strani — služkinj in gospodinj — je, da si služkinje umsko in srčno izobrazbo pogloblje in v praktičnem gospodinjstvu izpopolnjujejo. Gospodinji vendar ne more biti vseeno, ali je njena služkinja topa in neokretna, ali je živahna in pazljiva.

V Domu služkinj mora poslovati tudi dobro urejena posredovalnica za službe. Merodajni faktorji pa morajo doseči, da se ukinejo vse druge posredovalnice, da ne bodo dekleta več imela prilike cele dneve in tedne v brezdelju posedati po posredovalnicah ali pohajkovati po ulicah. Da se prepreči vsako potikanje brez-

poselnih deklet pri prijateljicah in znankah in da se nivo služkinj v občje dvigne, se naj gospodinje zedinijo, da bodo iskale služkinje samo v posredovalnici Doma služkinj, oziroma bodo sprejele v službo samo taka dekleta, ki se bodo iskazala z izpričevalom, da so se v Domu vsaj nekaj časa za svoj poklic pripravljala.

Ker bo v Domu brezdvomno vedno precejšnje število deklet, bo zavod lahko sprejemal delo tudi od zunaj, n. pr. šivanje perila, likanje i. t. d.

Za stare in onemogle služkinje so v Domu že gotovo predvideni dovolj obsežni in higijenični prostori s kopalnicami.

Naloga širšega odbora bo, da izdelata podroben načrt za poselsko šolo, načrt za vzdrževanje zavoda in drugo. Na to pa se naj misli že sedaj, da se poveri vodstvo v Domu redovnicam z laičkim upravnim odborom na čelu.

To je nekaj misli, kakšen naj bo Dom slovenskih služkinj. Upam, da se bodo oglasile še druge.

P. Krizostom:

Le križ dviga roke.

*Zakrili ste svojo grozoto,
z astrami ovenčani grobovi.
Zastrli ste svojo lepoto,
s solzami orošeni zvonovi.*

*O da bi razumel
smrtne ločitve grenkost!
O da bi razumel
pečnosti brezmejno skrivnost!*

*Ves moj majski čar,
vsa moja sreča spi v grobovih.
Vsa moja pesem
trepeče v žalnih zvonovih.
Vsa moja ljubezen spi globoko, globoko...*

*Podaj mi roko,
da poklekneva pred oltar
in moliva za rajne...*

*Astre — velike solze žgoče —
v zemljo težijo...
Sveče, žalostno pojemajoče,
v grobeh se gubijo...*

*Le križ dviga roke:
Molite! Molite!*

*Na nebu se zvezde užigajo.
Aj! — Ze veselo gore!*

Julija:

Krizanteme pojo ...

Pred večerom Vernih duš, dan Vseh svetnikov, kako te ljubim vsega odetega v tiho, mrtvo otožnost! ... Ne vem, kako da si mi tako neskončno ljub in drag? Morda sem te vzljubila takrat, ko si prvič nasul rož na drago mi gomilo? Morda! Tvoja tiha, mrtva poezija, turobno mrtvaški, a meni tako dragi tvoji zvoki so se mi zagreblji v dušo, da jih več ne izgrebem na vse veke — — Ko veter plakajoč poje žalostinko in s črnimi plašči mašnikov kroži nad gomilami pretresljivi: »Requiem aeternam dona eis, Domine — —«,

tedaj mi v srcu zajoče in butne iz njega stara, a vsako leto vendar nova povest:

Kot ena sama ogromna pokopna sveča je viselo solnce nad razcvetelim božjim vrtom. Rdeče, bele in rumeno-pisane krizanteme so si šepetale skrivnostno pesem — — — Morda so štele in računale, koliko novih grobov kitijo letos sveži venci? — Bog ve! V rumenem soju prižganih svečk so žarele na grobovih in iz njih je zvenela ona stara: »V življenje trnja, a cvetja na grob« — — — Tisto leto je vzcvel nov grob na imovini božje dekle smrti... Crni trakovi z vencev so plahutali v vetru, ki se je igral z zlatimi črkami na njih: »Tebi zlata naša mamica! Žalujoci otroci.« Bele svečke je morda strah, ko zre pred gomilo pet živih plamenov, pet črnih, žalujocih krizantem, od najrazvitejše do najnežnejše, nerazcvetele, nebogljene — — — Pet otroških src razjeda klic po zakladu, po solncu, zakopanem pod črno zemljo; pet otrok ječi od grenkosti brez matere, pet svetih, ognjevitih priseg pada na materin grob: »Mama, večno zvesti tebi in tvojemu grobu! Vsako leto bomo nosili rože na tvojo gomilo, rože, oškropljene z rdečo krvjo src, blodečih brez ljubezni matere!« — — — Cvetovi krizantem so se sklonili ob nevidnem blagoslovu matere iz groba...

Ko se je drugo leto povrnil dan Vernih duš, je videla mamica v grobu nad sabo samo tri cvetove, samo troje svojih otrok; dva se nista vrnila... Dve leti so bili trije, četrto, peto in šesto pa je žarelo s sojem lučic samo dvoje otroških src, plamtečih ljubezni na grobu matere. Sedmo leto je čula gomila bolestno slovo teh dveh: »Mamica, odhajava! (ni mogoče drugače)! Tvoj grob nama bo večno cvel v duši! Zbogom!« — — — Vztrepetale so rdeče rože, zaječali črni križi nad grobovi...

Materin grob je močan! Nobeno leto ni obhajala mama osamljena svojega praznika, zakaj osmič zrejo bele krizanteme ob svojem vznožju tri žive, prižgane sveče; srca treh, v črno odetih hčerk ponavlja zopet materi v črno zemljo dano prisego, prisego ljubezni. Da se vrneta še ona dva in še oni tretji, izgubljeni sin, ki te, o mati, ni videl umirati, in ni videl tvojega groba, zagorelo bi ob tebi na dan Vseh svetnikov šest živih plamtečih kresov tebi dolžne ljubavi! O, mama, li morda slutiš ta svoj praznik?! Mora priti! — Veter v pozlačenem križu nad grobom ječi — — —

Rdeče in bele krizanteme trepetajo v jesenskem solncu — — — čakajo!

Plamenčki belih svečk ob gomili drhte v pričakovanju in slednjič utonejo v solncu in belih krizantemah — — —

Lojze Golobič:

Olgica.

11. Umiranje.

Jesenski otroški praznik je komaj sineval, že nosijo vozovi po izgledanih kolovozih kadi; v strma rebra se pñò. Votel jek se ž njih zajema in lije v prazne rupe. Solnce se takrat navadno zmegli. Siv oblak leže na žolte vrhe krupeljskih loz. Saj sili v deželo jesen od vseh strani, zato nebo ugaša. In vendar cvete zelena pomlad v naših ljudeh. Takrat pozabljamo njive in domove. Težke grozde režemo s trt, tehtamo jih, božamo jih in kakor svoje srce polagamo v brente. Jagoda, svetlo oko, se skotali. Rahlo jo dvignemo in poljubimo. Zakaj vsaka nosi kapljo krvi. Pa vendar ne vemo za te muke. Le nad onimi tožimo, ki smo jih trpeli za njive in polja. Reber zasluži, da lomimo hrbet in točimo znoj. Saj nam zvrha sode sladkih sokov, kjer pozab-

ljamo skrb in žalost. Zidanici imamo po rebri kakor božjih znamenj. V nedeljskih popoldnevih sedimo v njih, srčemo božji dar za vseh sedem grenkih dni. Pa pojemo pesem Onemu, ki je trto gnojil in ji grozde zbudil. In nič ne vemo, da so nam trte žulje odprle in kri...

Oj, brat moj, saj ni greh, če se v zidanici z Bogom zgovarjaš, ko si čisto sam, le polič in sol pred teboj stojita...

Le sinil je praznik in ugasnil. Vrata v šolo so sicer zaprta kakor v trgatvi vselej, a otrok v trtjih ni. Nekaj dni je tega, ko je prišel dečko z rdečimi lisami v obraz in roke. Moral je ven. Naslednji dan je drugi prinesel ista znamenja. In šel je. In za tem jih je bilo več. Tudi deklic. Takrat se je šolski upravitelj vznemiril in zapahnil vrata. Otroci doma leže in drug drugemu podajajo bolezen. Iz rok v roke. Praznik je v rebrih, otroci pa v posteljah umirajo...

Trgovina pri Tončku samuje. Gospodar sedi v njej in piše račune. Olgica pa leži v samotni sobici in ne ve več zase. Po vsem telesu so se ji široke rdeče lise zajele v kožo. Pod njimi vre kri. Žile se strašno pnò in padajo. Srce brez reda tolče: zdaj tiho in polahko, zdaj bučno in rezko. Vročina ji je vzela um. Čudne stvari govori; vse nazaj, vso dolgo pot, vse težke ure. Gospodarja ni k njej. Boji se, da ne bi tudi nanj zlezla ta otroška bolezen, ki se skriva pod kožo in ji ne moreš nič. Kljuje, končava kri in če se ji ne odpre, te zadavi.

Nikogar ni. Tako je, če si na tujem bolan in nimaš matere. Le ona se tvoje bolezi ne boji. Pa če ti odpira grob! O, prišle bi sestre, pa ne vedo. Šele po dekliškem večeru, kamor je ni bilo, so vprašale v trgovini:

»Kje je Olgica?«

»Leži.«

»Kaj ji je?«

»Kaj vem! Z otroki se liže, zdaj pa ima!«

Po prstih tiplje Ankica do vrat. Tiho odpre. Bolna skrb ji vlaži oči. Olgica odgrne rjuhe in za minuto vidi. Srečen nasmeh ji splava prek lic.

»Teško nam je bilo nocoj za teboj. Zrasla si v nas. In če te ni, nas boli. Pa vnovič bo dobro in prišla boš.«

»Bom, Ankica,« dahne tiho kakor z onega sveta.

Znova se vrata odpro. Jela vstopi in nove sestre. Trudno se sklonejo nanje Olgine oči. Pa že se meglijo, že se ji misel blodi.

Jeli mrznja gine.

»Žal mi je besed proti tebi. Saj nocoj si vsa v lisah. In če te razjè, če te zòrje, kdo bo še s teboj... Števo ne!«

Negotovo dostavlja: »Besedo mi bo dal, prej ko gre...«

Pa že se zave. V srcu jo zbode težak greh, kakor nikoli prej.

»Sestra sem ji, pa se tolčem ž njo, ki ima že izkopan grob. Odpusti, sirotica! Srce oslepi, kadar ljubi. Moje niti tvoje boleznì ni videlo. Zdaj pa vem: števo mora k tebi, prej ko gre na morje! Pa če nikdar več! Od vekov je bil tebi določen. Jaz pa sem med vaju silila, ko vendar ni števo zame imel srca. O, še zdaj, ko je bil že davno tvoj.

Srce, za teboj sem šla...«

Ankica stoji ob vzglavju, oči ji molijo za zdravje.

Tja misli Jela:

»Dosti poti do matere si odkrila. Ena bo moja. Naj bo katerakoli! Sicer mi srce umrje...«

Olgica skozi okno blodi: »Nisem ti bila nezvesta...«

Roke se ji sprožijo v prazno: »Ne hodi od mene; ostani!«

Obupno ji zaprosijo dlani. Pa ji omahnejo kakor podsekane. V rjuho blodno zajoče:

»O, šel je, zaprl je vrata. Oj, joj!«

Jeli pri vratih tihe solze drse.

V polnoč potrka kaplan Tone.

Ne izpove je, le mazili jo s svetim oljem. In glej, čudež jo je zbudil ali ljubezen ali up. Ze je Smrt v belem prtu snela koso z ramen, že jo prožila k zglavju. Samo še minuto in Olgica bi stopila čez oni strašni prag v temno deželo.

Smrt se umakne k oknu.

Čudež ali ljubezen ali up. Kdo ve?

Moja mati bi rekla: »Bog!«

In jaz ji verujem, zakaj svetnica je.

Olgici se je odprlo telo.

Iz smrti pogleda: v kotu kleči kaplan Tone...

Nežna sladkost ji lije v srce:

»Gospod Tone, mati si. Še več skrivnosti, še več ljubezni imaš, ker si božji. Tuja sem ti, nevredna, pa moliš zame... Sveti mož, še spovej me, umij me! Vem, da te je Bog poslal, da nisem umirala sama v tej strašni noči...«

Še ji oči romajo od sten do vrat:

»O sestre, o sestre, tudi ve, tudi ve!

O Bog, kaj sem storila, da si mi natočil polno sobo sreče!

O Bog, moj zvesti Oče!...«

Srce ji šepče neskončno blaženo.

Jela mnogečrati krene do plota, za katerim Števo leži. Sosea mu je. Ali ko iz vodnjaka nosi vodo čez njegovo tnal, mu nosi novice s fare. Vsaj malo se hoče s tem udomačiti ž njim. Števo malo posluša. Kakor blodeči zvon tam daleč za holmi... Le kadar mu omeni Olgico, takrat prisluhne. Če mu reče, da se Olgica z nikomer ne pozna, sama je večno, v cerkev hodi, takrat oživi in ji roko stisne. Jela nič ne pomisli: »Moj je že na pol...«

Tako je bilo do Olginega umiranja...

Števo pa nosi težke misli.

Še dva dni in velika ladja bo rezala vodo. V brezkončnosti bo iskala obali.

Števo sedi na tnalu in gleda v črno slamnato streho, ki mu je tako v srcu. In kaščo in skedenj in čebelnjak. Vse to trga iz duše in meče tja v mrtev večer.

Čez dva dni. In morda v gladno vodo, morda v črne rudnike, kjer se stene lomijo in rušijo...

V rokah menca zeleno vejico in misli mu glodajo srce.

»Pa čemu grem? Doma puščam grunt in mater...«

Čemu? Olgica...«

Grenkobe mu je zvrhano srce.

»Zakaj si mi vero vzela? Na tuje me tiraš, srce pa je bolno in ne more odtod.«

Pa kakor tolikrat se mu trga očitek:

»Kaj pa, če sem napačno videl! O Bog, če sem krivo sodil!... Še imam dva dni. Ko bi šel... Vsaj do okna. Utrgal bi rožo z njene gredice. Pct bi mi bila svetlejša...«

Glava mu čisto pade, vejica leži zdrobljena na tleh.

Od zadaj se ga dotakne rahla roka. Števo se mrtvo zgane in vidi sosedo.

»Kaj veš, Jela? Tebi so znane vesti, kamor sega zvon svetega Štefana in še preko.«

»Obišči jo! Težko je bolna. Od otrok je nalezla in zdaj bogve...«
Števo skoči pred Jelo kakor bi ga vrglo z drugega sveta.

»Kaj bogve!«

Stresa jo za roke: »Kaj mešaš! Reci: zdrava je!«

»Ko pa ni! O tebi blede. O zvestobi... Kaj vem, kaj!«

»O, pa jaz vem, ubijalec...«

Števo vikne in se umakne v vežo, da ne vidi Jela ta hip njegovih oči.

Olgica ne bo umrla. Bela postava je koračila skozi okno, od tu je krenila k svetemu Duhu, kjer je utonila v grob.

Iz telesa ji gre smrt, kri se čisti. Vsa koža se ji lupi. Neko milo občutje ima v srcu, ko se spomni, da so bili pri njej ljudje. Zivi ljudje. Sestre so bile. Pa jih je nekdanj tako sodila! Zdaj ve, da so vse eno samo srce. Tuja jim je bila v življenju, tuja v delih. Pa ji niso pokazale vrat. Čakale so, da spre-gleda. In je. Tisti večer! Pretresel jo je.

To je mati!

Ni je poznala, zato ni živela v njej.

Zdaj pa ima njena pot smer: Mati bo nesrečnim deklicam, ki niso nikdar mamice videle, zato so zašle. Da najdejo vsaj mene in po meni Očeta, dobrega Očeta, ki ga meni nihče pokazal ni. In da jim dam roko, kot ste jo ve meni, sestre.

Sestre, molčim; srce naj reče:

Samo vaša sem!

Odkrile ste mi svetost dekleta in matere.

Razodele Očeta...

Telesna ne bom; za mene ga ni več. S Števom bom šla v grob...«

Tu se njena misel stoži:

»Nič ga ni. Vsi so prišli. Njegova rana je brez dna. In vendar, kaj mu nisem bila zvesta! Moje telo je moje. Šla bi pod voz, če bi se ga drugi dotaknil. A on mi ne veruje. Lepa ne bom več, saj gre koža z mene in morda bodo ostale jamice in brazde, kot bi oral... O, ne bo ga nikdar več. Vem, da gre na morje. Pa, Števo, ne sodim te! preveč si dober...«

Na kljuko pade težka roka.

Naprej!

Števo vstopi.

Dvoje src, ki sta eno, pa se trgata v dvoje in v daljah umirata. Stena, vzidana med njima, pa je noben porušiti ne zna. Kaj bo to uro kdo odklenil srce?

»Olgica, kaj si to ti?« zaviče brezupno. In zruši se na kolena pred njeno zgnavje. »Kdo te je oral, moje dete! Kdo trgal s tebe kožo? Povej, da ga ubijem!«

»Bogec me je, ker je dober in pravičen. Števo, ne kolni!«

Molk. Števo poljublja njene koščene roke.

Ona se presrečno smehlja:

»Ti moj dobri fant! Le da si prišel! Ne bo mi težko, če bom morala s tega sveta.«

Števo odvijte z vratu njeno desno roko in vstane. Pa opazi na omarici dva robca v suhi krvi. Plašno vzkrikne:

»Kaj se ti je kri odprla?«

»Ne, Števo, tvoja je. S Smuka. V oltarčku jo imam...«

»Jaz pa sem te sodil, jaz, brezsrčni človek, jaz nesrečnik, jaz prokleti...«

Z rokama si trga lase in se tolče v postelj.

»Števo, upokoji se! Vse je dobro, le da si pri meni! Le eno: Kaj si mi odpustil Krč in da sem pila in govoriša z onim? ... Le ti si mi bil v mislih takrat ...«

Molk.

»Pa če ozdraviš?«

»V mesto grem, v hišo za deklice, ki so brez očetov in mater. Oboje jim bom jaz.«

Tiho dostavi:

»Pozabila bom poslednjo bolečino ...«

»Pa če jaz ostanem?«

»Če ti ostaneš? O, v videnju se rana sveži.«

»Pa če jaz rano obvezem?«

Olgica molči.

»Nikamor ne greš! Moj grunt nima kraljice, moja mati ne hčere, jaz ne žene ... Pridi, čakamo te!«

Olgica toné v njegove zveste oči in joče.

Števo drži njene roke na ustnih.

Stene ni več.

— — — — —
Morje nosi težko ladjo.

Na njej ni Štefana ...

(Konec prih.)

F. Z.:

Orumeneli listi.

Častivredno imetje so pisma, ki nam jih pošiljajo starši v tujino. Niti ne slutimo ob njih prejemu, da so zaklad za bridkostne ure, zaklad nanizanih biserov življenjskih preizkušenj, tihe, žrtvujoče, neizpremenljive starševske ljubezni. Brez posebnih misli jih zložimo, spravimo, in če se je kupček pomnožil, ga povežemo s trakom in spravimo poleg drugih dragih spominov.

Pride pa ura, ko združimo na mrtve prsi očetove izdelane roke k večnemu počitku, ko naše drage majke srce ne bije več v bridki skrbi in ljubezni, ampak se ustavi za vedno. O, kdo bi ne poznal teh grenkih ur! Pač traja ljubezen onkraj groba, toda v boju življenja pridejo samotne, bolesti polne ure trpljenja. Potem je večkrat nekaj v naši duši, ki kliče po utehi. S sladko silo nas vabi k pismom, ki so bila morda v letih sreče in blagoslovljenega, bogatega dela pozabljena. Dragi listi — minljivost jim je nadela pečat — orumeneli so. Ko jih odpiramo previdno in prebiramo počasi, vstaja v naši duši jasna podoba davno umrlega, tako jasna, kot da bi še živel. Zaživimo naše detinstvo, veselo, brezskrbno detinstvo v okrilju staršev. In iz listov nam kličejo naši dragi umrli: »Ali ni veljala vsa naša skrb in žrtev, naše želje — tvoji sreči? Ali nismo vso našo življenjsko moč uporabili v tvoj blagor?« In zdi se nam, da se drage roke zopet in še enkrat sklenejo blagoslovec nad nami. Iz duše nam izgine bolešt in muka. Tiho, neslišno in nevidno napolni staršev uteha in tolažba bolešno, nemirno srce.

Orumeneli listi! Kdor jih ima, ima listine, ki so v življenjskem boju več vredne kot vsi proizvodi najboljših pisateljev.

Orumeneli listi — resničnostni zak'ad! Triumfirajo nad vsem, kar je prevara; zlobnost in zaničevanje sveta uničujejo na naši duševni podobi.

Orumeneli listi so vir ljubezni in večne zvestobe.

Orumeneli listi so tolažilni viri, ki žubore samo enkrat v življenju. Najboljše srce prijatelja nam ne more dati enake tolažbe. Tolažba staršev je najmočnejši balzam za ranjena človeška srca.

»Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo v Ljubljani!«

Franjo Neubauer:

Jesenski vzdih.

*List za listom tiho pada,
kmalu gozd bo gol.
Up za upom! — kmalu sama
v srcu bo mi bol.
Oj tačas se nagni k meni,
Mati, v solzni dol!*

Marica Čaušova:

Tam na Trsatu . . .

(V spomin Marici Rojkovi, iz Sv. Trojice v Slov. goricah, umrli v bolnici na Sušaku 1. septembra 1929.)

V cvetočem maju si šla, Marica, cvetočih lic, cvetočega srca, tja dol na jug, v Crikvenico, morsko kopališče.

Hrepenela si videti morje, zaželela si, izvežbati se v kuhanju.

Sezona se je bližala koncu, mi vsi, ki smo Te ljubili in si nas Ti rada imela, smo Te željno pričakovali.

Toda, naša pota niso božja pota in naše misli niso božje misli . . .

V svoji neskončni previdnosti Ti je poslal Vsemogočni težko, zavratno bolezen. Vsa žalostna je pohitela k Tebi Tvoja mamica. A Ti, nisi videla njenih solznih oči, nisi slišala njenih obupnih klicev. Tvoj duh je že plaval preko stvarstva.

Četudi v tujini, Ti je bila v poslednjih trenutkih v tolažbo slovenska govornica. S slovenskimi usmiljenkami si pela Marijine pesmi in slovenski duhovnik Ti je podelil zadnjo popotnico.

In zdaj počivaš v bližini Slovencem tako dragega svetišča, tam na Trsatu.

Marica! Srečna si! Komaj dvajsetletna, si že na cilju!

Marica! Spomin nate bo živel v srcih Tvojih dragih, Ti nam pa izprosi veselo svidenje!

Franjo Neubauer:

Večer mrtvih.

*Hladan je večer.
Nikogar nikjer.
Noben se ne čuje korak.
Ah, pridi tolažit me v mrak
osaj ti!
Boječ sem in plah,
dolgé me je strah
noči!*

*Ti pridi, ki gledala v duše si dnò,
ki žalost in tugo umela si vsò!
Nobena neznana
ni bila ti rana,
naj še me tako je bolela in žgala!
Ti pridi, ki moje srce si poznala!*

* * *

*Izgublja se tožba v tišino temin.
Ne bo te nikdár od nikoder.
Ah, legla na žalni si oder,
ozbuditi ne more te klic bolečin . . .
Na grobu tam v hladu večera
poslednji plamenček umira . . .*

Brat Nardžič:

Dekle z zagonetkami v očeh.

(Nadaljevanje.)

Gospod Vinko se je zavil v molk. Bridkost mu je zalila dušo in Daničino petje z jezera ga je bolelo do krvi.

Sunkoma se je odločil:

»Jure, ali mi hočeš napraviti veliko uslugo? Vrnite se jutri zjutraj vsi trije. Porečemo, da imaš nujno pot zame. Saj bo resnica. Ako odideta vidva s Špelo, je naravno, da vzameta s seboj tudi Danico.«

Jure je obžaloval.

»Preveč sem menda rekel. Morda ni bilo dovolj povoda — — —«

»Naj bo, kakor hoče. Ne morem več. — Žal mi je, tudi zavoljo tebe. Nekaj dni ti bo prikrajšanih. Škoda, vendar, nekoliko si se že popravil.«

»O, zavoljo mene nič skrbi! Imel sem prav lepe čase in zelo sem vam hvaležen!«

Misijonar je zamahnil. Pomolčala sta.

»Torej — dogovorjeno, Jure?«

»Jutri zjutraj ob devetih.«

* * *

Jure je povedal Špeli, gospod Vinko Danici.

»Ona dva morata hitreje oditi, nego smo namerjali. In tebi ne kaže, da bi ostala sama.«

Velike oči je uprla vanj. V pogledu je igral lahen dih nejasne sumnje.

»Kakor mislite, da je prav. Pa pojdemo.«

In mirno je začela pospravljati svoje reči.

Misijonar ni vzdržal. Poklical je Špelo in jo vprašal po onih Daničinih besedah. Kako se je bila izrazila glede dela in denarja brez dela.

Špela se je zmedla

»Nisem dobro razumela. Služba sobarice ji ne ugaja več, je rekla. Vem pa, da razume zelo fina ročna dela. Na to je morda mislila . . .«

Odleglo mu je. Ali že ga je zbolela nova misel:

»Če se ni Špela pred njim in zavoljo njega ponaredila, da bi mu ne bilo hudo?«

* * *

Ob devetih je stopil Jure k avtomobilu in si dal opraviti to in ono. Misijonar je sedel na verandi in bilo mu je prečudno pustó. Tako so potekli lepi dnevi in vse bo minilo brez one končne besede z Danico, tolikokrat odložene na zadnji dan. Negotovost ostane. Ali je tega treba? Toda pri najboljši volji se ni mogel odločiti, da bi izpregovoril. Nekaj neznanega mu je zapiralo besedo pred Danico. Še na poslovitvev od nje ni mislil.

Naenkrat je vstopila.

»Pa z Bogom, gospod! Stokrat hvala za vse skrbi, ki ste jih imeli z mano tu. Ali se kmalu vidimo pri Sv. Jezu?«

Mir, s katerim je govorila, je olajševal. Zdelo se mu je, da bi sedaj mogel govoriti. Toda bilo je prepozno.

»Ne vem, kedaj pridem. Nič gotovega. Medtem ostaneva v pismenih stikih glede najine zadeve. Ali mi boš prav odkrito na vse odgovorila?«

»Bom. Le kmalu pišite!«

Podala mu je roko in odšla. Kmalu je avtomobil oddrdral.

* * *

Še isti dan je pisal:

Naj mu pove odločno, ali pojde v zavod ali ne. In če ne, kaj je prav za prav vzrok?

Ob kratkem ji je raztolmačil zdravnikovo mnenje.

Ne da bi zahteval: pojdi! Ne more si jemati take pravice. Toda iskreno želi, da bi se njen talent razvil in uveljavil na primernem mestu. Preveč se izgublja naša talenti v tujini, s tem gredo narodni zakladi v izgubo. Pa gre mu tudi zanjo. Če si primerno razvije duševno bogastvo, ki ga je Bog dal, bo osrečila le samo sebe — in nič drugega ni imel pred očmi, ko se je trudil zanjo, ko edino njeno srečo. Pa poleg tega je prepričan, da bi mogla ona z zmožnostmi, ki jih ima, na primernem socialnem stališču osrečevati mnoge...

In dalje dobesedno:

»Cilj je: Tvoja sreča! Sredstva: Kreпка volja, premagati ovire. In drugo: Zidanje na pomoč od zgoraj. Ni sreče brez Boga!

To dvojno zavest sem skušal vzbuditi in utrditi v Tebi. Koliko si me razumela, ne vem. Morda bom mogel razbrati iz Tvojega odgovora, ki ga bom pričakoval prihodnji teden v...

Bog s Teboj, Danica, in blagoslov Tvoje mamice iznad zvezd naj ti trosi cvetja na življensko pot!«

XI.

Takoj po nedelji se je tudi gospod Vinko odpeljal. Zopet ga je vodila pot k Materi božji v Puščavo, kjer je imel dalje časa ostati.

Pričakovanega pisma od Danice ni bilo od nikoder. Ne prvi, ne drugi in ne tretji teden.

Misijonar se je vznemirjal. Kaj naj stori? Ali naj pozabi na vse, kar je bilo, in naj si ne ubija več glave z mislimi na Danico in skrbmi zanjo?

Dovolj je menda pokazala, da odklanja njegovo namišljeno oporo in da njegove varuške skrbi ne potrebuje. Čemu bi se ji vsiljeval? Ali ne more svojega časa in svojih skrbi posvetiti čemu drugemu, kar utegne prinesiti večji uspeh?

Pa se je spet presukalo v njem in drugačna misel ga je prevzela. Morda ga Danica prav sedaj bolj potrebuje ko kdaj poprej. Samo ne zaveda se tega, sirota! Bogve, kakšne nevarnosti jo obdajajo. Bog ve, kako se bori sama s seboj ob branju njegovega pisma. Omahuje morebiti in nova topla beseda ji utegne vrniti pojemajočo moč.

Ali je resnično misijonar in pripravljen, vse žrtvovati za duše, ali je bil njegov trud za deklico le iskanje samega sebe in izraz sebičnosti? Če sedaj pozabi nanjo samo zato, ker mu iz neznanega vzroka ni odgovorila na pismo — seveda, oliko to nujno zahteva! — ali bi ne bilo to izraz užaljenega ponosa?

In zopet se je sprevrglo v njem:

Če se odloči, da ponovno piše, kaj naj piše in kako? Saj mu je kljub vsemu njena duša ostala zapečatená knjiga. V kakšnem ozračju se deklica suče sedaj? Ali bi njegovo nadaljnje dopisovanje ne utegnilo vzbuditi pozornosti, da bi celo trpelo njegovo ime...?

Tako se je boril s seboj in odločitve ni mogel izslediti.

Končno je prišla rešitev. Župniku Primožiču je pisal.

Na odgovor ni bilo treba dolgo čakati.

»Danica dela v zakotni restavraciji. Gospodar Italijan. Ko je prišla z juga, so jo nemudoma spravili tja. Lepo zasluži in dobiva mnogo napitnine. Govori se, da se bo omožila. Fant Italijan. Ob večerih poje gostom. V kratkem prične jemati ure za petje pri zasebni učiteljici.

Te podatke prejel po organistki, ki je še dalje napenjala moči, da bi pridobila dekle za petje na koru. Seveda — brez uspeha.

Drugo zvedel od Špele: Že med bivanjem na jugu ji je dejala, da se je nasvet njenega zdravnika glasil, naj se poroči. To da bo odpravilo njene živčne slabosti...«

Temu poročilu je župnik dostavil:

»Dragi moj, priznati si moraš, da si izgubil igro, kakor si tudi imel dobre namene. Takile hipi so grenke kaplje v naš duhovniški kelih, ki je že sam na sebi pri vsej svoji sladkosti včasih bridek. Jaz sem izgubil podobnih iger že celo vrsto... Strašen je pogled na toliko popteptanih, nekdam cvetočih življenj. O, tujina! Kruta si in brez srca!«

»Kruta si in brez srca!« je mehanično ponovil misijonar.

In v duši mu je zapelo ono znano:

»Domovina, ti si kakor zdravje!«

Bral je še zadnje župnikove besede:

»Vendar, ene misli bi ne prezrl rad ob koncu te izgubljene igre. Kar storiš z dobrim namenom in nesebično ljubeznijo, ni nikdar popolnoma izgubljeno. Utegneš na oči doživeti popoln poraz, pa kdo ve, če se ne dvigne kedaj iz obupnih razvalin — kakor od mrtvih vstala — tvoja zmaga! Tudi o takih primerih bi Ti mogel pisati. Toda čemu? Sam veš bolje. Kdo more soditi, zakaj je bilo dobro, da se ti je zopet ob eni duši polomilo bojno orožje...«

Župnikove besede so ga nekaj hipov zaposlile. Klonil je glavo in mislil sam vase.

Hipoma se je zravnal in poiskal mesto v pismu:

»... zdravnik svetoval, naj se poroči. To da bo odpravilo njene živčne slabosti.«

Gospod Vinko je skoraj vzkipel v sveti jezi. Mazač, ne zdravnik! Kje ga je sirota vzela? Še vedno je bilo slišati, da je eden poglavitnih pogojev za srečen zakon: temeljito zdravje. Kako nekateri ljudje brez vesti in brez srca mešajo pojme in trapijo mlade glave!

Živo mu je stopila pred oči Danica, sirota mala. Cvetoča je bila in vsa svetla v svoji nedctaknjenosti. Gledala ga je s tistimi globokimi očmi in žarek detinske ljubkosti je sinil iz njih. Pa se ji je oko sanjavo zazrlo mimo njega in senca je zagrnila žareče čelo.

Skoraj na glas je spregovoril:

»Danica, neskončno se mi smiliš!«

Kakor oni večer na jugu je ponovno uprla oko vanj. Le za hip. Sunoma se je obrnila na peti in privid je izgubil.

Misijonarju je bilo jasno: odšla je in vse je končano. Le moja molitev jo še more doseči. —

* * *

Minilo je okoli pet mesecev in gospod Vinko je bil čez glavo zaposlen z misijonom v veliki župniji daleč na severu. Pozno dopoldne je prišel iz cerkve in v župnišču ga je čakala pošta. Pismo od župnika Primožiča.

»Dragi moj!

Upam, da bodo obilni uspehi, ki jih žanješ na svojih misijonih, odtehtali bridkost, ki Ti bo gotovo segla v dušo ob mojem današnjem poročilu.

Včeraj se je Danica poročila — civilno! Vsaka možnost, preprečiti nesrečo, mi je bila odvzeta. Čujem, da ni bila v cerkvi, odkar se je vrnila z juga. Njen mož, Carlo Dolci, ni hotel nič slišati o cerkveni poroki. Sirota se mu je popolnoma vdala...

Molimo za oba!

Tvoj Anton.«

Misijonar je odložil pismo in trudno sklonil glavo v razprte roke. —

(Konec prih.)

ROŽNI DOM

Francka G.:

Ali bo pri nas tudi tako?

Na Vseh svetnikov večer, potem, ko pridejo z grobov, v toplo zakurjeni izbi čaka družino večerja: kuhan in pečen kostanj, štruklji in čaj; leto za letom enako. Pa vendar toliko časa hrepene po tem večeru in sanjajo, kako bo toplo ob peči in kako prijetno bo tekla beseda ob pogrnjeni mizi.

S tem večerom, tako se zdi Stani, se začenjajo jesenski in zimski večeri. In njej se zdi, da mora skrbeti, da bo vso zimo tako prijetno domače, kakor prvi večer. Zato jo je že delj časa skrbelo, kakšno zabavo in razvedrilo naj preskrbi svojim dragim. Za mamo ji ni treba skrbeti: od jutra do večera hoče biti navzoča pri vsakem delu; ako zvečer za trenutek sede, tedaj je njena najljubša zabava, da poslušša svoje otroke. O veselju, ki so ga doživeli, ji pripovedujejo; in če je bil kateri razžaljen in razočaran, potem skoraj zahteva, da mati trpi z njim njegove bolečine. Očetu pa že mora pomagati. Kakor hitro namreč preštudira »Slovenca«, ga še enkrat ali dvakrat obrne, da bi še izsledil kakšno novico, potem začne pregledovati knjige, katere bero otroci. Navadno je to novejša literatura, s katero se oče nikakor ne more sprijazniti. Še vedno najrajši prebira stare »Večernice«. Nekaj časa je Stana pač poskušala, da bi ga spreobrnila; ker pa ne gre, sedaj ustreza njegovi želji pa z zbira potopise, življenjepise pa še strokovne knjige o kmetijstvu, živinoreji, gospodarstvu, da očetu ne zmanjka čtiva. Tam v tisti književni rubriki »Mladike« najde vedno kakšne knjige, ki so očetu všeč. Pa tudi sama je spoznala, da se včasih kar odpočije, ko bere kakšno tako poljudno pisano delo.

Prav za prav ima zase pripravljene druge knjige. Odkar je izšla »Mati vzgojiteljica«, ji je knjiga ljuba spremljevalka. Odlomek za odlomkom bere in vedno najde kaj takega, kar more porabiti zase. Posebno tisti stavek Johna Ruskina si je zapomnila: »Zbuditi zmisel za lepoto, se pravi vzgojiti značaj.« Kaj vendar dru-

gega želi Stana, kakor da bi bilo vse in povsod lepo! Zato ona tako skrbno spravilja v poletju vzorčne pole, da sedaj, ko je več časa, dela ročno delo, ponos vsake mladenke; zato se trudi in snema kroje, da si sama prav okusno in dostojno sešije preprostejšo obleko. In Jegličovo knjižico »Naše prijateljice«, kako težko jo je čakala! Včasih se ji res kar ni posrečilo, da bi vzgojila kakšno cvetko. Sedaj pa prav pridno študira vsa navodila in trdno upa, da bo spomladi mnogo spretnejša vrtnarica. — Potlej ima pa Stana še vezane letnike »Vigredi« in »Mladike«. Kar načuditi se ne more, da je toliko lepote skrite v knjigah, katere včasih tako malomarno prelistava. Ondi najde toliko gospodinjskih drobcev, katere poleti kar prezre; pa kuhinjske recepte, katere ima sedaj, ko ne hodijo v polje, veliko bolj čas preizkušati kot poleti. Moški kar ne morejo prehvaliti,

Darujte za Vigredin tiskovni sklad!

Poravnajte naročnino!

kako dobro žive po zimi, ko kuharice vedno poskušajo kaj novega. In so v obeh listih povesti in črtice in še nasveti za toliko knjig, katere so lepe in jih smejo brati prebivalci Rožnega doma brez pomišljanja. — Stana kar ne razume, kako še morejo dekleta in fantje brati zagrebški šund, ko je vendar dobrih knjig toliko, da jih v Rožnem domu ne prebero vso zimo. Saj kmalu pridejo še Mohorjeve knjige, ki jih cela družina že komaj čaka.

Seveda, samo berejo pa ne. Prebirati morajo tudi fižol, robkati koruzo, krpiti nogavice pa še kaj drugega, da jih ne lovi preveč zaspanec. Takrat jim oče pove kaj zanimivega iz bogate zakladnice svojih spominov ali pa dekleta zapoje lepo narodno pesem; Stana jih namreč zna toliko, da ji nikdar ne poidejo.

Vsak večer določi Stana neopaženo drugačen spored, pa je vsak večer enako fletno. Le peč vedno enako siplje svojo toploto in po sobi se širi vonj pečenih jabolk. Za zavesami na oknu pa dremljejo rdeči ciklami in kimajo in pritrujejo, da je v Rožnem domu res lepo.

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Apheka. Odkod pa to ime, Ti naša novinka? Saj to je ime malega mesteca, kake štiri ure oddaljenega od Nazareta, domovina sv. Tomaža. Ali morebiti zato, ker Te tudi mučijo dvomi, kakor sv. Tomaža ob Zveličarjevem vstajenju? No, pa Tvoji se že dajo razčistiti, toda vere je treba; kajti s prstom otipati resnice v Tvojem slučaju ne moreš, kakor sv. Tomaž. Torej k odgovorom! 1. Biblične povesti ni treba, da soglašajo z verskimi resnicami in navadno tudi res ne soglašajo. Snov za povest je pač lahko resnična ali izmišljena; v obeh slučajih pa mora biti verjetna. In to je navadno v bibličnih povestih. Da pa pisatelj ali pisateljica to snov čisto po svoje obdela, je res. Ni se pa treba bati, da grešiš, če čitaš tako povest, katere potek se čisto ne krije z zgodbami. To je pač zgodba, a ne dogma. 2. Verska resnica pa je, ki jo moramo verovati, čeprav je ne razumemo, da je Jezus pričujoč v presv. Evharistiji v vsaki posvečeni hostiji. To nam zagotavlja Tridentinski cerkveni zbor, 12. zased., 3. pogl., kan. 3. Ta pravi, da je Jezus pričujoč ne samo zaradi konsekracije, ampak tudi zaradi resničnega združenja telesa, duše in božanstva, v kakršnem je Jezusovo telo v nebesih: celo živo in sicer v vsakem delu podobe celo potem, ko je bila le-ta razdeljena. Zelo temeljita in drobna (ne sladka!) premišljevanja Ti nudi drobna knjižica Meschler »Seelenschmuck zum göttl. Gastmahl« (zaloge Herder). Sestavljena so kot priprava in zahvala za sv. obhajilo prav za mesec dni. Z zaupanjem lahko sežeš po njej. 3. Zelo dobre odgovore na to vprašanje Ti nudi knjiga, ki je izšla pri salezijancih na Rakovniku »Vzgojna metoda bl. Janeza Bosca«, ki jo tudi Vigred priporoča vsem vzgojiteljem. Naj govori sam največji vzgojitelj 20. stoletja! — Drugič pa, upam, boš počela bolj natanko o svojem delu? Dotlej: lep pozdrav.

Zaklad življenja. Kar na dvoje obširnih pism naj Ti danes odgovorim! Prav res si se mi zamislila, ko si mi pisala, da se Ti stavijo ovire v Tvojem študiju. Tudi meni se je nekaj tu primerilo, a ne na tak način kot Tebi: naenkrat ni bilo več sredstev in to dve leti pred koncem. Hudo je bilo takrat in res obupno in morebiti že od takrat datira moj sklep, pomagati dekletom, v vsakršnih potrebah? In kljub temu, ko gledam zdaj iz življenja nazaj v tisto dobo, se mi zdi, da je bilo tedaj kljub malim težavam, ki so se mi seveda tedaj zdele kakor gore velike, vseeno lepo. Nič Ti ne mislim prigovarjati, da tudi Ti tako misliš; saj to bo prišlo samo po sebi. Zdaj je torej hudo, pa to hudo bo minilo. In kakor vidim za Tebe ne bo minil ta čas brez haska, ker daješ vsemu visjo vred-

nost s potrpežljivostjo in dobrim namenom. — Praviš, da bi rada vedela za moj poklic in tikala bi me rada. Seveda imaš do obojega popolno pravico in kar ponudim Ti roko za prijateljski »ti«. Za svoj stan pa Ti najlažje povem, če Ti rečem: vse. Kadar dobim takega-le otročka kot si Ti, ki se mu hudo godi in nima nikogar, ki bi se zanj zanimal, takrat sem prav rada mamica, pa tudi sestra in prijateljica in vse druge poklice bi si naredla, samo da bi mogla pomagati. Ali Ti to zadostuje? Ali hočeš še več vedeti? Mislim pa, da ni prav nič treba, ker se tudi drugače razumeva. Sicer sem pa žena, kakor jih je deset in sto tu pri nas, ki se vse rade zanimajo za svoje sovrstnice bodisi v tem ali onem stanu in imajo le eno željo: pomagati. Me tako razumemo žensko gibanje; kadar pa se bodo pokazale še drugačne potrebe, bomo z združenimi močmi storile še kaj drugega. — Vidiš, drago moje dete, nekaj v Tvojem pismu pa mi kar noče biti všeč, namreč to, da predložiš bdiš ponoči. Saj vendar veš, da si s tem kvariš zdravje; zraven pa še ješ toliko, kolikor bi še ptičku ne zadostovalo. Tudi v tem se o priliki pomeni s svojim duh. voditeljem! Boš videla, da bo on istega mnenja, kakor sem jaz. Pomisli, koliko bridkih očitkov boš šele potem slišala in pa, če morebiti ne bo prepzono. Le nikar loka preveč ne napeňaj! — Kmalu mi zopet piši, kako so Ti šle moje besede k srcu in če se ravnaš po njih. In pa prav lep pozdrav!

Cvetka J. Povedala sem že enkrat, da svetih in verskih imen ne smemo zlorabljati; izberi si kako drugo ime! Med tem časom, kar mi nisi pisala si bila torej že bolniška strežnica. Zelo lepo je, da si tako požrtvovalno stregla ljubljenu bratu. To naj Ti bo tudi tolažba, da si mu storila vse, kar je bilo v Tvoji moči. Čemu si želeli smrti? Življenje ni naša last; Bog nam ga je podaril, da ga živimo zanj in v svoje lastno veselje in korist. Tudi ni svet prav nobena ovira za pobožno življenje, če si se prepirala o ničnosti vsega posvetnega in o neizmernem bogastvu pobožnega življenja. Potem sta Ti to dva svetova, ki nimata drug z drugim nobene opravka. In Ti hodiš po začrtani poti kar naravnost in naprej! Pozdrav!

Samotarka. Nič se ne čudim, da se tako redko oglašiš, saj prav v učiteljskih vrstah je bilo to leto polno novih smeri napovedanih za šolsko delo. Le znak Tvoje vestne vršitve dolžnosti je, ako stidiraš in izbiraš iz starega in novega le najboljše za svoje šolsko delo; kajti ni vse staro slabo in ne vse novo najboljšo. Pаметen presodek in temeljita izbira je tu prav gotovo na mestu. Vedeti pa moraš, da Ti starši niso zato zapupali svojih otrok, da na njih preizkušaš metode, ampak da jim nudiš potrebnega znanja za življenje. Sama pa veš kot kataličanka, da imaš še drugo in lahko rečem važnejšo dolžnost: da otroke vzgajaš. Merilo za uspehe Tvojega dela ni toliko znanje in učenost, kakor pa stremljenje in odločitev za dober

in plemenit značaj. Sama pa veš tudi, kako malo res kremenitih značajev srečuješ v življenju; to pa ni in ne more biti dokaz, da današnji svet značajev ne potrebuje, ampak nasprotno, da so odnošaji v današnjem svetu prav zato čimdalje bolj nevzdržni, ker manjka značajev! Ker manjka značajev, ki bi gotovo in za vsako ceno stremili in storili samo dobro, pa opazujemo lahko vsak dan, kako si ustvarjajo ljudje nekake ohlapne nazore glede vere in Cerkve, ker si hočejo pač vero in moralo prilagoditi svojim željam, da lažje opravičujejo svoja dejanja. — J. V. res frapira včasih s svojo kritiko; toda ni vse čisto zlato, kar pravi. Za nas povprečne ljudi brez teološkega znanja bi utegnilo to biti povod za zmote in dvome. V takem slučaju je najboljšo to-le vodilo: o človeku, ki hoče docirati, si zberemo vse, kar o njem vemo; v tihi uri razmišljanja pa pretehtamo potem, kaj je dobrega in kaj slabega, potem pa kmalu vemo, v koliko more tak človek, s takimi nazori zastopati čistost katoliških resnic. — Kar pišeš o S. S. je, žal, res. — Zdaj pa se moraš prej oglasiti, da ne bo nastalo toliko vprašanj! Bog!

Memento mori. Aha, pa so Te ujeli! Nič ne stori, če nočeš povedati, zakaj, si tem več lahko mislim! Pa, kakor vidim, nisi prišla do nikakega sklepa za poboljšanje, samo jeziš se — na druge, le naše ne. In v svojem »čudaštvu« si ugajaš, da delaš celo pesemce nanj? — V nedeljo sem bila v Tvojem kraju pri litanijah, pa Te nisem nič videla; seveda, ko Te pa osebno ne poznam. — Prihodnjic mi moraš pa sporočiti, če hodiš še v šolo, ali si šla že morebiti v službo. — Tistega pa ni treba misliti, da bi Tvoja nikoli ne veljala. Prav gotovo bi, če bi se dala uveljaviti; ko se pa navadno ne, ker gledaš samo sebe, drugih pa ne. Ali si zadnji odgovor dobro prečitala? Pozdravček!

Nesrečna. Vidiš, Bog rad pomaga, če se le človek sam potruди! Kar neprošen pa tudi noče vsiljevati svojih dobrot. Prav vesela sem, da si zdaj vse drugačnih misli, kot si pa bila v prejšnjih pismih. In če so moje besede kaj k temu pripomogle: hvala Bogu! Zdi se mi, da boš kmalu lahko izpremenila ime, ker Ti prav za prav nič ne pristoja in tudi nič ne pomaga. Meni se zdi vedno bolj, da Te je Bog prav z vsemi domačimi razmerami, ki jih opisuješ, priklenil na dom. Kaj bi neki hodila po svetu udejstvovat svoje moči, ko jih pa doma lahko in je toliko prilike za to. Če je pa temu pridejanega nekoliko pelina, je pa tembolj prav, da bo sladkost tam tem večja. — Ali imaš knjigo »Mati vzgojiteljica«? Pri delu, ki ga omenjaš, Ti bo prav mnogo koristi! a. Sploh pa je vse delo, ki ga našteváš, tako, da je treba zanj prav mnogo velike in nesebične ljubezni. In čim bolj boš rastle v tej ljubezni, tembolj Ti bo šlo to delo izpod rok. Za vsak dan, ne za cele tedne, celo za vsakega pol dneva naredi sklep: danes, ali zdaj dopoldne pa prav nobene nepotrpežljivosti. Prvič Ti bo dva-, tri-

krat spodletelo, drugič že samo enkrat, prihodnjic že nobenkrat in če zopet, pa zopet nov sklep. S tem se Ti bo volja tako okrepila, da jo boš tudi za drugo lahko vodila. Toda ne se ustrašiti padcev! Saj ti morajo biti, da nas spomnijo na naše sklepe. — Pa nikar ne misli, da nisi nič pametnega zapisala v pismu! Če je tudi kdaj pismo bolj površno, vseeno čutim iz njega utrip srca, ki je pač vedno tak kakor je in ga vnanje okoliščine ne morejo potvoriti. Le kmalu zopet piši! Dotleje pa lep pozdrav!

Be a sestra. Vidiš, zdaj pa že malo več vem od Tebe. Veš, vse drugače si Te potem v duhu predstavljam, kadar pride zopet Tvoje pisemce in Ti tudi lažje odgovorim. Torej si prav pridna delavka v svoji službi? Za tako delo je treba vedno več in več izobrazbe; zato je prav, da se zanimaš za čitanje. V prihodnjem letu bo gotovo Vigred posvečala tudi tej strani dekliske izobrazbe več pozornosti. Zato mi prihodnjic že kar lahko sporočiš, kaj bi za svoje delo rabila, kaj bi Ti moglo pomagati, da ga uspešneje vršiš. Naši pogovori naj bi tudi v praktični smeri kar največ koristili. Prav tako povprašaj tudi svoje sovrstnice in jih pripelji v naš krog! Ti in druge pa opišite svoje želje! Lepo pozdravljene!

Karitas. Prav, da misliš tudi na svojo bodočnost, saj že stara prislovica pravi: Pomagaj si sam in Bog Ti bo pomagal. Tvoj načrt se mi zdi kar primeren. Gospodinjsko skoz in skoz podkovanih in v kuhni in šivanju izvežbanih deklet vedno manjka, ker jih povsod iščejo. Svetujem Ti, da si pridobiš prav vsega znanja, ki ga je treba gospodinji. — Ne, prav nič napačnega ni, če Ti srce in duša včasih hrepenita po tihi urici samote in razmišljanja. Takega hrepenenja ni prezreti, ali ga celo udušiti. Le svojih dolžnosti zaradi tega ne smemo zanemarjati, sicer pa to hrepenenje negovati in mu pomagati do uresničenja. Mnogo manj hlastanja in tekanja bi bilo v svetu, pa mnogo več notranjega bogastva in miru, če bi mnogoteri hoteli prisluhniti temu hrepenenju. — Za svet vprašajo največ zreli ljudje; nezreli se vse preveč zanašajo na svojo lastno moč in so navadno preveč napuhnjeni, da bi priznali svojo slabost. Nobena starost ni pred tem pojavom varna. — Take so moje misli. In Tvoje? Pozdrav!

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Zelje. Zelje je zaradi svojega prijetnega okusa in trpežnosti znano domalega vsem narodom. Prištevamo ga med splošna ljudska hranila. Skoraj je ni gospodinje, zlasti na deželi ne, ki bi ne skrbela, da pripravi primerno kad kislega zelja.

Dostikrat pa posvečajo gospodinje pripravljanju zelja premalo pažnje. Zato je po-

tem tudi kakovost kislega zelja tako različna. Nekateri mislijo, da so za kisanje dobri tudi zeleni in orumeneli listi. Kar velja za vse pridelke, ki jih mislimo konzervirati, t. j., da so zreli in zdravi, velja tudi za zelje. Za popolnoma dozorelo zelje se smatra le trda zeljna glava. Ze'eni listi niso dozoreli in dajo kislemu zelju, če jih porabimo, grenak, neprijeten okus in temnozeleno barvo.

Zeljne glave, ki jih mislimo porabiti za kisanje, ne smejo biti mokre, ker bi voda pravilno kisanje ovirala. Zato porežemo zelje par dni prej, ga zložimo v čist prostor, da se osuši. Nato šele zeljne glave otrebimo vse gnilobe, zelenih listov in kocenov ter ga zrežemo na tanke in dolge niti.

Važno je tudi, da ne solimo zelja preveč, pa tudi ne premalo. Ako ga solimo premalo, se nam lahko pokvari. Ako ga solimo preveč, je trdo. Manjka mu tudi prijeten, poživiljajoč okus. Tako zelje je težko prebavljivo, zato tudi nezdravo.

Ako smo pri spravljanju zelja vse naštetu upoštevali, nismo pa dovolj pazili, ali je posoda (kad) snažna, ali nima kake luknje ali razpoke, skozi katere bi utegnili odtekati zeljnica, ali so deske in obtežilno kamenje očiščene, ne bomo imeli dobrega okusnega zelja.

Če smo vse delo pravilno izvršili, se počaka čez nekaj dni na vrhu zelja zelenkast sok. Ako se to ne zgodi, moramo zelju prililiti mlačne vode. Nato začne zelje kipeči, sladkor se spremeni v mlečno kislino, ki obvaruje zelje pred gnitjem. Da se zelje ne kvari, ga moramo pridno snažiti, poleti vsak drugi dan.

Zelje pripravljamo na več načinov. Kot solato ga pripravimo iz sirovega zelja. Okusno in zelo zdravo je presno zelje. Najbolj priljubljeno je pa kislo zelje. Pripravimo ga s fižolom ali s krompirjem. Poda se tudi kot prikuha h govejemu mesu ali k pečenki. K zelju damo tudi razne cmoke. Najbolj se pa poda kislo zelje k prekajeni svinjini ali h kranjskim klobasam.

Repa. Poleg zelja kisamo tudi repo. Repa je tudi zelo okusna in zdrava, a ni tako trpežna kot zelje.

Repo olupimo, jo zrežemo na ribežnu in nadevamo v kad. Nato jo malo potlačimo, nalijemo nanjo mlačne vode, pokrijemo z belo krpo in z deskami ter obtežimo s kamni. Soliti repe ni treba. — Paziti moramo, da ne režemo za kisanje puhle repe, ker se taka ne skisa.

Kuharski recepti.

Kostanjev štrukelj. Naredi vlečeno testo iz $\frac{3}{4}$ l moke, $\frac{1}{4}$ l mlačnega mleka ali vode, 2 žlic presnega masla in malo soli. Ko testo za pol ure počije, ga razvaljaj. Za nadev skuhaj 1 l olupljenega kostonja, ga odcedi in polij z mrzlo vodo, da se tenka kožica lažje olup. Nato ga pretlači skozi sito, prideni en rumenjaka, žlico stolčnega sladkorja, malo

čimeta, limonove lupine, 2 žlici smetane iz beljaka sneg ter vse skupaj dobro premešaj. S tem nadevom pomaži razvlečeno testo, zavij in peci štrukelj pol ure.

Kostanj z mlečnim šato. V dovolj velikem lončku zvrkljaj 2 rumenjaka, 2 žlici stolčnega sladkorja, da naraste. Prideni $\frac{1}{4}$ l svežega (nezavretega) mleka, 2 žlici močne črne kave in mešaj na ognju, da se zgosti. Ako hočeš imeti bolj gost šato, prideni rumenjacom kavno žlico moke. Kostanj skuhaj kakor za štrukelj, ga olup in pazi, da kostonji ostanejo ko'ikor mogoče ceili. O olupljene zloži na krožnik in obloži okrog s šato.

Pražene ledvice. Telečje ali prašičeve ledvice razreži na tenke listke. V kozico deni masti, zarumeni drobno zrezane čebule in žlico moke, deni vanjo zrezane ledvice, jih posoli in naglo obračaj na hudem ognju. Prilij vrele juhe ali vode in malo kisa. Ko prevro, jih daj takoj na mizo.

V vsako hišo Vigred!

Pridobivajte novih naročnic!

Rezanci z jabo'ki. Olupi 6 kisljih jabolok ter jih zribaj na ribežnu, kakor ga rabimo za repo. Medtem deni v kozico za prst visoko vode, žlico sladkorja in jabolka. Ko par minut vro, prideni krožnik odtenceh, v slani vodi kuhanih širokih rezancev, dobro premešaj, pokrij in pusti še par minut vreti. V skledi potresi po vrhu še s sladkorjem ali ocvrtimi drobtinami in daj na mizo kot samostojno jed ali za prikuho.

Hruške z zdrobovim vencem. Boljše vrste hruške olup, prereži na dva, če so debele, na štiri dele, iztrebi in jih deni v kozico. Prilij ma'o vode (da se hruške ne pripalijo), potresi s sladkorjem, pokrij in duši, da se nekoliko zmečajo, a ostanejo cele. Malo ohlajene zloži na večji krožnik v kupček. Nato stresi med neprestanim mešanjem v $\frac{3}{4}$ l vrelega mleka 2 žlici sladkorja in 4 žlice pšeničnega ali koruznega zdroba. Ko se zgosti, odstavi z ognja. Nekoliko ohlajenemu primešaj sneg dveh beljakov in ga deni na krožnik okrog hrušk. Po vrhu okrasí venec z majhnimi, za lešnik velikimi kupčki marmelade. Na hruške polij sok, v katerem so se dušile.

Janeževe plošče. Mešaj, da dobro naraste, 3 rumenjake in 5 žlic stolčnega sladkorja. Prideni še 3 žlice goste kisle smetane, žlico stolčnega janeža in pol zavitka pecilnega praška. Nazadnje rahlo primešaj 6 žlic moke in iz beljakov sneg. V namazano pekačo deni testo za prst visoko ter ga počasi peci. Pečeno razreži na štirioglate koščke. Po vrhu jih oblij s čokoladnim ledom in okrasí s snegom ali limonovim ledom. Narediš jih lahko tudi brez čokoladnega ledu.

Vzgojeslovje.

Prosto iz italijanščine A. Š.:

OTROŠKA RAHLOČUTNOST.

(Pisma Mariji.)

(Nadaljevanje.)

15.

Vzgojo duše in vesti ovira mnogokrat, včasih tudi nepopravljivo bolehalo in utrujeno telo. Priboriti svojim otrokom zdravje, to je največja dolžnost staršev. Z zdravjem jih osrečijo ali jim dajo vsaj možnost, da se sami osrečijo. Žal, da se mnogi otroci že rodijo slabotni, ker so potomci nervoznih in izživljenih staršev, katere je razjedel strup modernega življenja. Takim ljudem bi se morala prav za prav prepovedati možitve, ker niso zmožni, da bi rodili zdrav rod.

V mnogih slučajih pa gredo lahko higieniki preko tega pesimističnega zaključka, ki bi le še bolj omejilo že itak skrčeno število rojstev. Dokazano je, da postanejo lahko otroci šibkih staršev, tudi sami šibki ob rojstvu, močni in zdravi, če skrbimo že koj od rojstva dalje za pametno telesno vzgojo. Vzemimo za primer otroka nervoznih staršev. Če se starši ne zavedajo ali iz lahkomišelnosti ali iz nevednosti otrokovega nagnjenja k nervoznosti in se zadovoljujejo z običajnim mnenjem, ki se jim zdi razumljivo že samo ob sebi, da nervoznost in otroška bolezen, postavljajo njegovo srečo v nevarnost. Če se pa zavedajo, da je prišlo od njih tudi na otroka razpoloženje za nervoznost, čutijo dvojno odgovornost — da so kljub svojim neugodnim telesnim lastnostim spravili novo bitje v življenje — tedaj je večja možnost, da bodo zredili zdrave otroke.

V svojih prvih pisnih sem omenjal, kakšne so zahteve najugodnejšega okolja, iz katerega zraste zdrav in srečen otrok: vedro in veselo družinsko ter šolsko okolje in vzgojitelj, ki poznajo otroško dušo. Higijenska skrb mora, v kolikor je možno, nadomeščati zdravniško.

Brez zdravniške pomoči gotovo ne gre, a priporočati je, da je ne zlorablamo, zlasti ne pri nervoznih otrocih. Čuvati se je kakršne koli kvarne avtosugestije. Zdravniki namreč ne znajo vedno omiliti pred bolnikom svoj znanstven in nejasen jezik, ki je prav vsled svoje nejasnosti tako plašljiv. Če ima preiskati zdravnik nervoznega otroka, je dobro, če govori prej mati z njim in ga poprosi, naj ne prestraši malega pacienta, pa naj bo uspeh preiskave tak ali tak. Bodri naj ga, ker bi lahko nevarna avtosugestija podrla vse uspehe zdravljenja. Čemu spominjati otroka, da je bolan in torej drugačen, šibkejši in nesrečnejši od drugih.

Zares blagor otrokom na deželi. Pri njih je večja možnost, da zrastejo zdravi in močni. Žal, da tega pogoja ne moremo umetno zgraditi. Če je oče zaposlen v mestu, mora biti z njim tudi družina, ker gotovo ne zmore žrtve, da bi jo mogel vzdrževati na deželi.

Vendar pa se najde tudi tu srednja pot. Poleg svobodnega življenja v naravi in v čistem zraku ter onega za zatohlim mestnim obzidjem je možno tudi v mestu življenje, ki sliči onemu v prosti naravi. Vsako mesto ima v okolici male hiše, v katerih je stanovanje ceneje kot v mestu. Taka stanovanja bi morale vedno izbirati družine z otroki radi zdravja poslednjih. Tu se otroci lahko lovijo in skacejo po vrtu, materam pa je prikrajšano dolgočasno sprehajanje z otroki po javnih sprehajališčih. (Dalje prih.)

ORGANIZACIJA

Sestre sestram.

Krožek Središče ob Dravi:

SESTRI MIMIKI ZIDARIČ V SPOMIN.

(Umrla 27. avgusta.)

Kako, na zabim to gomilo?
Kjer blago Tvoje spi srce;
Ki nam brezmejno vdano bilo
Ves čas, do zadnjega je dne!

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
Kjer ni mraku, kjer ni noči,
Tam solnce sreče Ti ne ugasne
Resnice solnce ne stemni.

Še obseva solnce zemljo s svojimi blagodejnimi žarki, še cveto cvetlice, da s svojo lepoto razvesele človeka. Ni še zadihala mrzla jesenska burja, še kipi življenje poletja, da ni misliti na drugega, kot na naša lepa žitna polja in gorice naših vrhov. In v tem razveseljivem pogledu, v tem častitljivem delu, naših mater in očetov, bratov in sester, nas je kakor iz daljave vzdramila pesem: »Vigred se povrne! In, zaslutile smo hlad groba. Naše oči je zalila solza — solza slovesa in ločitve.

Mimika naša! Za onimi, izmed naših dragih, utrganih iz našega kroga, ki počivajo tam nepozabljeni, si odšla tudi Ti! Vedele smo, da pride, kajti neizprosna sušica Ti ni prizanesla. Zadrhtela so naša srca v boli, zavedajoč se, da izgubimo srce, ki se je dvigalo za vzori čiste, dekljske orliške duše. V cvetju 25. let si odšla tiha, nema, do zadnjega diha zvesta sestra svojim sestram.

Nisi tožila o bolečinah in celo večkrat si šepetala:

«Gospod le tukaj žgi, le tukaj reži, samo v večnosti prizanesi!»

In na vprašanje, če bi rada še živela, Ti je zaiskrilo oko in zopet si izpregovorila: »Naj se zgodi volja Božja! Oprostila sem se od vsega, kar me veže na ta svet, na vse sem pozabila, — samo zaradi matere bi rada še živela. Bila bi jim rada v srečo in oporo na stara leta, da jim vsaj nekoliko povrnem za trud in skrb, ki ga imajo z menoj. Oh, kako

rada sem imela svojo mater prej, dokler sem bila zdrava, a zdaj jih imam še stokrat rajši.«

In zapolzela je tiha solza trpečega otroka. Ponovno si vprašala: »Mati, ali me imate še kaj radi?« In kanila je solza usmiljenja in ljubezni, te globokotrpeče matere, ki ji leto za leto molajajo v grob njene dobre otroke.

Mimika! Umela si in nosila v duši ljubezen otroka do matere, toda doumela nisi velike, požrtovalne skrivnosti ljubezni materinske...

Poslovala si se od vseh, tudi od njega, ki bi delil s Teboj življenje, ki Te ni zapustil v zadnjih trenutkih, deleč Ti čisto, odkrito ljubezen. Ko si mu podala roko, si bila tako mirna, tako lepa — čista!

Mimika, srečna Ti! Prišel je nebeški ženin, ki si ga tako vroče ljubila, ko si klicala: »Jezus pridi!« Ves lep in deviški, je ponel lepo duhtečo cvetko v svoje rajске livade. Cvetka med cvetkami, si ležala na mrtvaškem odru! Mirtin venec je krasil Tvoje mrtvaško čelo, bele roke so objemale razpelo, svetinja zveste Marijine hčerke je počivala na Tvojih prsah in Tvoj deviško čisti obraz nam je razodeval, da si srečna, neprestano — večno...

Sestre! Kot v oporoko naj se glase njene besede, ki so zapisane v kroniki središke srenje: V zavednosti in žrtvah je napredek, v čednostnem in vzornem življenju je naše hotenje...

Mimika! Tvoj duh je odpnul, a Tvoj spomin, Tvoj vzor sveti preko groba, ko Ti kličemo:

Kot solnce se žari neugasno
in svet oživlja z visočin,
Svit Tvojih del sijal bo jasno
in nam pomlajal Tvoj spomin!

Moravče pod Limbarsko goro. Že dolgo se nismo nič oglasile. Morda ste že pozabile na nas, ali pa ste si morda že mislile, da naš krožek spi. Pa ni tako! Včasih smo tudi prav pridne. Letos smo imele, kakor vsako leto, za materinski dan lepo prireditve, tekme smo imele in v juniju smo pripomogle, da je orlovska veselica v Moravčah prav dobro uspla.

Zdaj se bomo pa še malo potožile: decembra nas je zapustila naša delavna sestra gđ. Marica Ložarjeva, ki je odšla na Cernuče. Kmalu nato — v aprilu — pa tudi naš duševni vodja g. Franc Sušnik, ki pa je 22. septembra umrl na Selah nad Kamnikom, kjer je zadnje mesece župnikoval. Sestre, ohranimo mu časten spomin!

Višnja gora. Dne 15. septembra letošnje leto je praznovala naša orlovska družina desetletnico ustanovitve. Desetletna zgodovina našega orlovstva, kateremu smo v trudu in znoju, v veselju in radosti, utirali pot vsa ta leta, je za nami. Lep je bil ta dan, vesel je bil, n a š je bil ta dan! Vabilu, za katerega smo se odločili v skrbi in dvomih, se je odzval naš prevzvišeni g. dr. Rožman in komisar

ljubljanjske oblastne samouprave g. dr. M. Natlačen.

Toplo je sprejela v svojo sredo tako različne goste slavnostno odeta višnjegorska fara, prisrčno je pozdravila prijatelja mladine orlovska družina, kipečemu veselju se je odzvalo prijazno ljudstvo. Postavna orlovska konjenica, lepi orliški kroji, radostni obrazi naših gostov in objelo je veselje prijatelja in prijatelja.

Sv. maši, katero je daroval prevzvišeni na prostem na trgu v Višnji gori, je sledil pomelnjiv cerkven govor o pomenu naših družin, katerim vsem bodi v bratski vzajemnosti in sestriški ljubezni svetel zgled naše orlovske družine.

Slavnostno zborovanje je otvoril predsednik odseka »jubilat« br. Vozel, kateri je skozi deset let hodil požrtovalno pot zvestega Orla. Nato je »naš prijatelj«, znani gosp. Erjavec, spretno opisal desetletno zgodovino orlovske družine, pot dela in moči naših fantov in deklet. Slavnostni govornik g. dr. M. Natlačen je orisal Orla kot graditelja kulture, branitelja vere in bodoči steber družine. Krožkova predsednica s. Škufca pa je pozdravila navzoče kot izbrani »pušeljc« za slavnostni dan.

Popoldne se je vršila v prijaznem »Žabjeku« javna telovadba. Tam v prijetni senci bukovega gozda so poleg članov in članic nastopili brhki šentvidski mladci in zarajale gojenke »Kosovo gostijo«. Ob simbolični vaji »Nebo žari« se je marsikomu nehot prikradla solza v oči. Nato se je izkazala zmagoslavna »praška vrsta« s prvakom Kermavnerjem na čelu. Zelo je tudi ugajala vaja »Rajanje Slovenk«, katero so izvajale članice domačega krožka v lepih novih krojih, katere so za ta dan posodile prijazne sestre iz Dobrove.

Telovadbo je vodila pridna požrtovalna sestra Pepca Škufca, poročena Vozel, katere je skozi osem let hodila trdo in lepo pot krožkove načelnice.

Po telovadbi se je okrog Doma razvila prisrčna domača zabava z dražbo slavnega »višnjegorskega polža«, katerega so za drag denar odnesli razboriti Tržiščani izpod Malokskih gričev.

Bog živi!

Iz orliške centrale.

Občni zbor Slovenske orliške zveze se je vršil dne 29. septembra t. l. v Beli dvorani Uniona. Še pred 9. uro so začele prihajati delegatkinje krožkov, da je bila zasedena vsa dvorana. Z zanimanjem so sledile obračunu predsedstva, ki ga je le-to polagalo o delu preteklega poslovnega leta. V razgovorih, ki so se razvili po poročilu vsake funkcionarke, so zastopnice krožkov pokazale, kako pravilno znajo oceniti prosvetno in organizacijsko delo svoje centrale. Delovni program za bodoče leto je bogat in zahteva vsestranskega sodelovanja vsega članstva. Orliška zveza, ki zbira v svojih vrstah naše ženstvo, si je s svo-

jim delom utrla pot vsepovsod; članice so zelo iskane delavke tudi po drugih organizacijah, ker de'ajo res nesebično za razvoj pristno ženske kulture. Tudi bodoče leto bo našlo naše delavke vsako na svojem mestu. — V predsedstvo sta prišli pri volitvah ga. dr. Melita Pivec-Stelč in gđc. Reza Remijaš. — Novemu predsedstvu želimo božjega blagoslova za nadaljnje delo!

Telovadnega tečaja v Ljubljani 9.—20. okt. se je udeleževalo 61 krožkovih članic, deloma načelnic, deloma vaditeljic naraščaja. Priučile so se obveznih vaj članic, mladenk in gojenk za l. 1930; poleg tega pa tudi še razne vrste lahke atletike in telovadnih iger. Vsak dan v večernih urah pa so imele razna predavanja, ki spadajo k telovadbi. Disciplina in obnašanje članic je bilo vzorno.

Poročilo o mariborskem telovadnem tečaju, ki se vrši prav te dni (20.—31. okt.) izide v prihodnji številki Vigredi.

III. stadionska loterija. Dosedanjo graditev Stadiona sta omogočili prva in druga stadionska loterija. Da se naš Stadion dogradi do velikih mednarodnih tekem, je treba novih gmotnih sredstev. Akcijski odbor za gradnjo Stadiona je priredil zato III. stadionsko loterijo. Zrebanje se bo vršilo 2. februarja 1930. Pri razpečavanju srečk bodo sodelovali vsi krožki in vse članice. Vsak krožek bo prejel srečke v razpečavanje samo enkrat in to še v teku tega meseca, ki naj jih skuša čimprej razpečati, kar gotovo ne bo težko spriči bogatih dobitkov. V Vigredi bomo objavile najagilnejše krožke. Smelo pričakujemo, da se bo razvila med krožki živahna tekma za prvenstvo. Natančnejša pojasnila in navodila prejmo krožki priložena srečkam. Sestre! Ne zabite, da je skrb za dograditev Stadiona častna zadeva vsake Orlice!

Proslave 120-letnice »Ilirije oživljene«, spreveda in odkritja »Ilirskega stebra« poleg križevniške cerkve se je udeležilo tudi 50 Orlic v novih krojih, ki so bili vnovič predmet vespolšne hvale. V imenu orlovstva je položil venec na spomenik predsednik JOZ brat dr. Žitko.

Za sezono dramatičnih predstav, ki se je že pričela, pripravimo 1., 2. in 3. zvezek »Dekliškega odra«, ki vsebujejo lepe igre z zelo iskanimi samo ženskimi vlogami. Naročiti jih je pri Orliški zvezi, Ljubljana, Ljudski dom.

»**Mati vzgojiteljica**« naj takoj naroče vsi gospodinjski tečaji in dekliski krožki, kjer se obravnava vzgojeslovje. Učenje jim olajša ta knjiga. Naročajte pri upravi Vigredi, Ljubljana, Ljudski dom.

»**Vigred**« z letošnjim letom izpolni svoje 7. leto. Za svoje osmo leto si želi od vsake Vigrednice, da ji preskrbi vsaj eno novo naročnico. Uprava bo v kratkem razpisala zopet zelo lepe nagrade za najprirednejše nabirateljice novih naročnic, na kar že

danes opozarjamo. Uredništvo pa že pripravlja razne novosti, ki so pa še zaenkrat skrivnosti, da z novim letom razveseli svoje naročnice.

KAKO JE DRUGOD

Mladinsko nedeljo obhajajo nekaj let že v Avstriji. Na eno nedeljo v letu se spomni vsa javnost na potrebo mladinske oskrbe in na njen globoki pomen. V vseh cerkvah so pridige o tem predmetu, vse organizacije imajo predavanja o tem, mladina sama pa s primernimi javnimi nastopi pokaže, da je tu in da hoče samobitnega razmaha. K tem prireditvam povabi pa tudi vso mladino, ki še ni organizirana v mladinskih društvih. Tako so te nedelje ob enem manifestacija in agitacija dobrih mladinskih društev in prav pogosto tudi pobuda za ustanavljanje novih društev. — Za letošnje leto je bila določena nedelja 29. septembra.

Kje je največ kinov? Združene države v Severni Ameriki jih imajo 20.500, Nemčija 4293, Anglija 3760, Francija 3354, Italija 2000, Rusija 450; v Jugoslaviji se suče ta številka okoli prve stotice.

Za reklamo so izdale Združene države Severne Amerike v lanskem letu okoli dveh milijard dolarjev (dolar je 54—56 Din).

Zborovanje državne zveze kat. avstrijskih dekliskih organizacij se je vršilo v dneh 20. in 21. junija v St. Pölten. Avstrijske dekliske organizacije štejejo okoli 80.000 članic, ki so združene v zgoraj imenovani centrali, kateri načeluje Frida Mikola v Gradcu, prva podpredsednica je Dunajčanka, druga pa Tirolka. Izdajajo »Mädchenblatt« (Dekliški list), ki izhaja v Celovcu.

Duhovna beda na Dunaju. Od leta 1919 do 1929 je na Dunaju izstopilo 132.330 oseb iz katoliške cerkve. Vzrokov za to je iskati v razrvanih družinskih in zakonskih razmerah, ki mladini ne morejo nuditi nikake opore, v javnih šolah, ki so na Dunaju izročene brezverskemu učitelstvu, v svobodomiselnih društvih, ki zvablajo mladino k sebi in v agitaciji svobodomiselnega tiska. Žal, da so tudi dušnopastirske razmere v tem vlemestu slabo urejene. Za 1.722.925 katoličanov je komaj tisoč duhovnikov v 77 župnijah. V letu 1928-1929 nad 6000 otrok ni obiskovalo veronauka. Dunaj je svareč zgled, da ne verujemo krivim prerokom, ki pravijo: vera je privatna zadeva.

Mladinsko nagrado nemških pripovednikov za leto 1928, ki jo vsako leto izplača Nemška književna družba, v znesku 10.000 RM (1 marka = 13.50 Din), je dobila Lili Hohenstein za roman »Otrok in rane« (prejšnje leto tudi ženska Julijana Kay).

Svetovna konferenca za obnovu vzgoje se je sešla v dneh 8.—21. avgusta v Helsingör-u na Danskem. Pedagogi 42 držav so razprav-

ljali o glavni temi »Nova psihologija in učni načrt.« Med drugimi manjšimi tečaji v tem času je imela tudi italijanska pedagoginja Marija Montessori tečaj za vzgojo otrok.

Nemška gimnastična zveza prireja od srede maja do konca septembra gimnastične tečaje za ženstvo na počitnicah. V najpriljubljenejših krajih ženskega oddiha je odposlala svoje telovadne učiteljice, ki so imele tam 8—20 dnevni tečaj za žensko gimnastiko. Za to delo so dale na razpolago svoje učiteljice vse gimnastične šole, kakor: Bode v München-u, Menzel v Leipzig-u, Kallmeyer v Berlin-u, Loheland v Fuldji, Schmidts v Essen-u, Gindler v Berlinu, Günther v München-u in mnoge druge. Tečaji so namenjeni: ženam v poklicih, mladinskim oskrbnicam, bolniškim strežnicam in takim, ki se za gimnastiko samo zanimajo ter so tem zahtevam primerno urejeni. To svoje počitniško delo zveza utemeljuje posebno s tem, da so dnevi oddiha za ženo najboljše izrabljeni, ako uravna in izenači delo svojih mišic, zlasti tista, ki so ji mišice samo enostransko zaposlene.

Ustanovitve socialne ženske šole v okviru Kat. nemške ženske zveze spada že v leto 1918. V centrali zveze v Kölnu je imela svoj prostor. Ker se je pa število učenk in razredov tekem let zelo namnožilo, je predsedstvo zveze pričelo misliti na zidanje posebnega šolskega poslopja. 14. julija t. l. so položili temeljni kamen za to stavbo v predmestju v Aachen-u.

Kongres Internacionalne lige katoliških ženskih organizacij, ki je bil napovedan za oktober t. l. v Rimu, je preložen na prihodnjo pomlad.

D R O B I Ž

V oceno smo prejeli.

Obljube Srca Jezusovega. Glasnikova knjižnica 3.zv. Spisal Rudolf Patè D. J. Izdal Glasnik presv. Srca Jezusovega, Ljubljana, Zrinjskega cesta. — Cena knjigi v enobarvnem tisku Din 8.—, v dvobarvnem tisku Din 10.—. Knjižica obravnava in razlaga obljube presv. Srca sv. Marjeti Alakok v zelo lahko dostopnem in izredno toplem jeziku. Posebno temeljito je razložena dvanajsta ali velika obljuba onim, ki opravljajo pobožnost devetih prvih petkov v mesecu. Pridejana je še devetdnevica v čast presv. Srcu. Vse Vigrednice, ki so gotovo tudi častilke presv. Srca, bodo gotovo rade segle po tej knjižici, ker najdejo v njej za svojo pobožnost še novih nagibov.

Ksaver Meško: **Legende o sv. Francišku in druge.** Cirilove knjižice 27. zvezek. Maribor 1928. — Za 10. štev. Vigredi žal prepozno došla knjižica, ki nudi častilkam svetega Franciška lepo in pristrčno branje, v čudovito prikupljivi obliki, ki je je zmožen samo naš Meško. O najlepši skrivnosti go-

vore prve strani in naslednje prinašajo dogodke iz življenja božjega viteza. Nato sledi devetero legend o sv. Francišku, legenda o sv. Ceciliji, sv. Agnezi in sv. Juriju. — Knjige ne moreš samo enkrat prebrati, ob vsaki priliki jo vzameš zopet v roke. Zaradi nizke cene, ki jo ima Cirilova knjižnica je imenovana knjiga vsaki Vigrednici lahko dostopna.

A. Aulfray-Logar: **Vzgojna metoda bl. Janeza Bosca.** Ljubljana 1929. — Cena 16 Din. — Za proslavo, ko je bila v letošnjem letu priznana čast oltarja ustanovitelju salezijancev, so njegovi sinovi na Rakovniku izdali njegovo »Vzgojno metodo« v mični knjižici, ki je doslej Slovenci še nismo imeli. Vzpričo lepih uspehov salezijanske vzgoje so pač tudi slovenski vzgojitelji iskali vzgojnih drobecov za svoje vzgojno delo po publikacijah, ki jih izdaja salezijanska družba. Skupne in celotne metode pa v slovenščini doslej ni bilo. — S hvaležnostjo bo odložila vsaka vzgojiteljica to knjigo, da jo zopet in zopet vzame v roko. Saj ji nudi za najbolj pereča vprašanja vzgoje navodil in nasvetov, ki jih največkrat zastonj iščemo. Šestero poglavij knjige je vsako samo zase celota: Preventivni sistem vzgojevanja. Prostost in vzgoja. Veselje in vzgoja. Avtoriteta in vzgoja. Pobožnost in vzgoja. — Vsaka slovenska žena, ki se bavi z vzgojo, naj si knjigo gotovo omisli.

Uredniška molčečnost.

T. š. — »Na sestrinem grobu.« Za začetnico veliko, dà, izborno; za javnost pa le premalo pesniško izraženo; misli dobre, toda bolj vsakdanje povedane in pa mašil je vse polno. Kaj pa pomeni »mašilo«? Mašilo je vsaka besedica, ki je v pesmi odveč, stoji zaradi pevske mere, zaradi končnega stika ali rime, iz pomanjkanja lepočutja in iz drugih vzrokov. »Mašilo« hitro razodene začetnika ali začetnico. Denimo semkaj Vašo zadnjo kiticco: »V Sloveniji si se rodila, učila vere v tro-edinega Boga. — Domača prst zdaj tu te je pokrila. Gospoda prosim: pokoj naj ti da!« — zdaj tu... je odveč, je mašilo. »Zetev.« Velja isto. Zadnja vrstica tretje kiticke pa nekaj pove. Naj stoji tukaj! »...saj žetev veselje poletnih je dni!« — Dobro! —

Jadranka. »Slutnja.« Ni še enotne misli slog ni urejen in ustaljen. Za javnost ni. Toda jezik ima že marsika lepega. Ta spisec je vsekakor koristna vaja za Vas. Vidi se, da ste veliko čitala ter si nabrala lepih izrazov. Najti sebi primeren slog, pisati kljub načitanosti na svoj izvirni način, to je pa zelo težka stvar! Prvenci poznejših mojstrov so zato šli na ogenj ali v uredniški koš.

L.—Vaša »Pesem življenja« v nevezani besedi je vkljub mnogim besedam premalo izrazita, jedrnata, premalo enotna. Posamezni stavki so pa nekateri res lepi, spričujejo o nadarjenosti. Skratka: za preprosto kmet-sko dekle je res nekaj posebnega, ako kaj takega napiše, v primeroma čednem jeziku.

Če bi uredništvo »Vigredi« smelo kaj svetovati, bi bil nasvet tale: Le ostanite na domači grudi, saj potrebujemo nadarjenih kmetic in kolikor toliko izobrazjenih gospodinj! In, ako zraven utegnete kaj pisati, le pišite! S tem se človek uči. Če bo za javnost, bo

»Vigred« priobčila, ali »Naš Dom« ali »Orlič« i. dr. Kar pa ne bo za tisk, bo vsaj Vam koristilo kot vaja v pisateljevanju. Torej najprej poklicno delo, potem pa, ako je kaj prostega časa, pogumno sukati tudi pero! Čast takšni kmetiški mladenki! Iskren pozdrav in hvala za odkrito pismo!

Tiskovni sklad.

Lojzka Verbic, učiteljica, Homec	10— Din
Hinko Lebinger, Litija	20— «
Barbka Vospernik, Koroško	2— «
Mimica Turnšek, Marija Nazarje	20— «
Nežika Šilc, Tržišče	20— «
Ela Rott, učiteljica, Konjice	40— «
	112— Din
Zadnji izkaz:	1810— «
Skupaj	1922— Din

Prav lepa hvala vsem! Naš tiskovni sklad je vedno odprt in vsak tudi najmanjši dar s hvaležnostjo sprejmemo. Naj bi bilo prav mnogo darovalcev! — Bog živi!

Izdajateljica »Vigredi«.

V vsako hišo Vigred!

Poravnajte naročnino!

Vsebina.

Slika gospe Ele Sernečeve, soproga bana Dravske banovine	241	Francka G.: Ali bo pri nas tudi tako?	256
Ela Sernečeva, soproga bana Dravske banovine	242	Od srca do srca:	
Lawin Korič: Rahela, očakova žena	242	Odgovori na pisma	257
A. G.: Dom služkinj v Ljubljani	244	Vigrednica-gospodinja:	
P. Krizostom: Le križ dviga roke	246	Gospodinjstvo	258
Julija: Krizanteme pojo	246	Kuharski recepti	259
Lojze Golobič: Olgica	247	Vzgojeslovje	260
F. Z.: Orumeneli listi	251	Organizacija:	
Franjo Neubauer: Jesenski vzdih	252	Sestre sestram	260
Marica Čaušova: Fam na Trsatu	252	Iz orliške centrale	261
Franjo Neubauer: Večer mrtvih	252	Kako je drugod	262
Brat Nardžič: Dekle z zagonetkami v očeh	253	Drobiž:	
Rožni dom:		V oceno smo prejeli	263
		Uredniška molčečnost	263
		Tiskovni sklad	264

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. Izdajateljica Anica Lebar v Ljubljani. — Uredništvo in upravništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Požnel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Vsem bralcem bodi kot najbolj
priporočena manufakturna trgovina

R. MIKLAUC „PRI ŠKOFU“

Liubliana - Lingarjeva ulica

Pred Škofijo 3 (poleg škof. palače)

Velika izbira volnenega, svilenega in perilnega blaga. Posebna zaloga bele kotenine za perilo, cvilha za žimnice, blaga za brisače, namiznih prtov, koltrov, flanelastih odej itd. / Zelo velika izbira vseh vrst nogavic. / Posebno ugoden je letos nakup vsled slavlja 60 letnega obstoja te obče znane veletrgovine

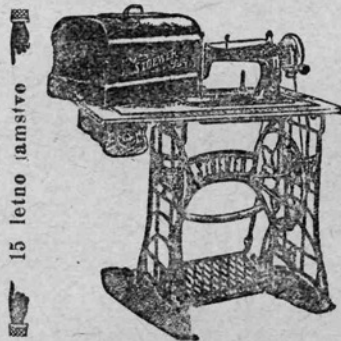
Najcenejši je

„STÖEWER“ in „DÜRKOPP“
ŠIVALNI STROJ

ker je najboljši!

Vsled najpopolnejše precizne in solidne izdelave prekaša vse do sedaj poznane stroje. Poseben aparat za entlanje (všivavanje)

Pouk v vezenju brezplačen samo pri

15 letno jamstvo

Ugodni plačilni pogoji

LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova 6

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

priporoča: **Gospodinjstvo.** Navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Din 40.—, vezano Din 60.—. Sestavila S. M. Lidvina Purgaj.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu in večbarvnimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Elegantno vezana Din 160.—.

Ørikrojevanje perila po životni meri. Sestavila Ema Arkova. Din 40.—.

Nasveti za hišo in dom. Po praktičnih virih sestavil I. Majdič. Din 20.—, vezano Din 30.—.

Zel in plevel. Slovar naravnega zdravilstva. Solnce, zrak, zemlja in voda so prva zdravila sveta. Din 60.—, vezano Din 70.—. Sestavil F. Magister.

Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le

Kolinsko cikorijo,

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice:

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

F. Z. Z. O. Z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

TISKARNA - STEROTIPIJA - ČRKOLIIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA

TISKARNA: izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: Izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potom
kameno-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorlsih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd.